

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 15: Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově

Lukáš Ulma

Středočeský kraj

Mukařov 2020

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 15: Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově

Church of the Assumption of Virgin Mary in Mukařov

Autor: Lukáš Ulma

Škola: Gymnázium Říčany, příspěvková organizace

Kraj: Středočeský kraj

Mukařov 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval samostatně a použil jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů. Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné. Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Mukařově dne 4. 4. 2020 .....

Lukáš Ulma

Poděkování

Moje poděkování za pomoc při tvorbě této práce patří zejména:

PhDr. Petře Posoldové, vedoucí mé práce SOČ, za vedení a odbornou pomoc při psaní této práce.

Panu Viktoru Frýdovi, faráři mukařovského kostela, za umožnění detailního prohlédnutí kostela včetně míst veřejně nepřístupných a poskytnutí některých podkladů.

Mgr. Konstantinu Mikolajkovi, faráři mukařovského kostela, za pomoc při psaní práce SOČ.

Mgr. Janu Maříkovi, Ph.D., řediteli Archeologického ústavu AV ČR, za pomoc při psaní SOČ práce a pomoc při zjišťování informací o kostelních zvonech.

Doc. PhDr. Martinu Hemelíkovi, CSc za překlad latinsky psaných textů.

Ing. Janu Žižkovi, řediteli územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu středních Čech v Praze 3, za inspiraci kamenickou minulostí oblasti Mukařovska a také za odkaz na další historické prameny k mukařovskému kostelu.

Panu Janu Psotovi, regionálnímu historikovi a spisovateli za poskytnutí některých dokumentů a pomoc při práci.

Paní Libuši Müllerové, místní pamětnici, za objasnění určitých věcí o vnitřním vybavení kostela.

Panu Stanislavu Müllerovi, místnímu pamětníkovi, za vyjasnění některých architektonických otázek a vytrvalou inspiraci.

Panu Václavu Čepičkovi, varhaníkovi v mukařovském kostele, za předání informací o historii kostelních varhan a umožnění přístupu do věže kostela.

Paní Markétě Žilkové, někdejší studentce Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, za poskytnutí své diplomové práce.

PhDr. Karlu Kropíkovi, místnímu pamětníkovi, za zajímavé materiály k historii kostela a nevšední výklad historie.

Za inspiraci a pomoc děkuji také milým knihovnicím říčanské Husovy knihovny, personálu Státního okresního archivu ve Zdibech, Přemyslení a dalším neuvedeným.

Anotace

Náplní mé práce je rozšíření původní ročníkové práce s totožným tématem. Na dalších stranách tak naleznete přehledné a doplněné shrnutí zjištěných poznatků z historie, architektury a vnitřního vybavení kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově. Základem pro zpracování předmětné problematiky byly různorodé zdroje, především archivní materiály, uvedená literatura, ale také informace od místních pamětníků a to jak v písemné, tak ústní formě. Důležitým materiálem byly též informace z obecní kroniky Mukařov. Cílem práce je přispět k přehlednému a fakticky správnému zpracování historie a architektury tohoto kostela, seznámení s některými pověstmi a zajímavostmi. Práce tak představuje ucelený zdroj, který je ale pochopitelný nejen pro specialisty v oboru, ale také pro širokou veřejnost. Součástí práce je také turistický průvodce v tištěné verzi, který poslouží turistům i místním obyvatelům se základním přehledem informací o kostelu.

Klíčová slova

regionální historie, filiální kostel, sakrální památka, Mukařov, novogotika, Panna Marie

Seznam použitých zkratk

SOkA	Státní okresní archiv
FÚ	Farní úřad
OÚ	Obecní úřad
Fk	Farní kronika
C. k.	Císařsko-královský
sv.	Svatý

Obsah

1 Úvod	10
2 Přehled problematiky v literatuře	11
3 Metodika práce	13
4 Cíle práce	15
5 Vlastní práce	16
5.1 Historie	16
5.1.1 Stručná historie obce Mukařov	16
5.1.1 Historie původního kostela	18
5.1.2 Historie současného kostela	19
5.2 Architektura kostela	21
5.2.1 Architektura exteriéru	21
5.2.1 Architektura interiéru	23
5.3 Interiér kostela	24
5.3.1 Hlavní oltář	24
5.3.2 Chórové lavice	25
5.3.3 Křtitelnice	25
5.3.4 Příslušenství kněze	25
5.3.6 Křížová cesta	26
5.3.7 Lavice v lodi	26
5.3.8 Kazatelna	26
5.3.9 Socha svaté Terezie	27
5.3.10 Varhany	27
5.3.11 Vitráže	28
5.3.12 Kostelní zvony	29
5.4 Nejbližší okolí kostela	31
5.4.1 Kříž u kostela	31
5.4.2 Mukařovský hřbitov	31
5.4.3 Tyršův dům	32
5.4.4 Domov pro seniory kardinála Berana	32
5.4.5 Naučná stezka	32
5.4.6 Fara	32
5.5 Zajímavosti, pověsti a současný život v kostele	34
5.6 Tvorba turistického průvodce	36
5.7 Svátí v kostele Nanebevzetí Panny Marie	37
5.8 Slovníček odborných pojmů	39
6 Diskuze	41

7 Závěr	42
7 Přílohy	43

1 Úvod

Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl tématem již mé loňské ročníkové práce. Po jejím dokončení jsem nicméně postupem času zjišťoval, že dostupné informace o mukařovském kostele Nanebevzetí Panny Marie ještě nejsou zdaleka vyčerpány. V předchozí práci jsem se soustředil především na zmapování historie a architektury současného kostela. Po konzultaci s některými místními pamětníky a zejména po setkání s historikem Janem Psotou jsem zjistil, že existují i další zajímavé i detailnější informace vypovídající o stavu původního kostela v 16., 17. a 1. polovině 18. století, tedy z doby, kdy mukařovský kostel patřil pod farnost v Hradešíně.

Vzhledem k tomu, že o kostele zatím nevyšla žádná publikace, která by shrnovala jak historii, architekturu, ale také třeba popis architektury, různé zajímavosti a pověsti, rozhodl jsem se, že svou předchozí ročníkovou práci rozšířím o další poznatky z historie tohoto krásného kostela.

V předchozí ročníkové práci jsem též začal pracovat na „Průvodci kostelem Nanebevzetí Panny Marie“, který, byť nedokončený, již získal své zájemce, a proto část své letošní práce věnuji jeho dokončení. Průvodce bude k dispozici přímo v kostele Nanebevzetí Panny Marie, a tak bude přístupný všem návštěvníkům kostela.

O obě publikace (práci SOČ a průvodce) má zájem i Informační centrum Stará škola v Mukařově, kde obě dvě práce budou volně dostupné všem zájemcům.

2 Přehled problematiky v literatuře

Veškerou literaturu, kterou jsem k mé SOČ práci potřeboval, jsem rozdělil do dvou skupin - na **obecnou literaturu**, kterou jsem používal k popisu architektonických prvků a interiéru mukařovského kostela, a na **konkrétní literaturu** vztahující se přímo k historii této památky. Pro ověření či doplnění těchto publikací jsem, pokud to bylo možné, používal i další literaturu, kterou jsem uvedl do poznámek pod čarou a závěrečného přehledu literatury.

Obecná literatura

První zástupkyní ze skupiny obecné literatury je kniha *Svět liturgie* od Evermoda Gejzy. Tuto práci, která je koncipovaná spíše jako slovníček abecedně řazených náboženských pojmů spolu se spoustou obrázků a schémat, využiji především k popisu vnitřního vybavení a částí kostela.

Ikografie a atributy svatých od Věry Remešové mi pomůže s vyobrazenými svatými a jejich atributy.

Slabikář návštěvníků památek od Jaroslava Herouta je rozdělený do dvou částí. První stručně popisuje jednotlivé architektonické slohy. Druhá část je slovník abecedně řazených pojmů doplněný řadou nákresů a obrázků. Pro svou práci využiji především druhou část publikace, jež mi bude hlavní oporou pro vysvětlení složitějších pojmů ve Slovníčku.

Architektura - lexikon architektonických prvků a stavebního řemesla představuje základní kámen mé práce, uplatním ho při obecném popisu stavby i při charakteristice vnitřního vybavení. K tomuto účelu budu čerpat také z knihy *Architektura - klíč k architektonickým prvkům* od Václava Hájka.

K popisu půdorysu a architektonických prvků na stavbě využiji knihu *Tisíciletý vývoj architektury* autorů Josefa Pechara a Jaroslavy Staňkové.

Publikaci Jaroslava Herouta *Staletí kolem nás* použiji hlavně při popisu interiéru a při doplnění chybějících informací o novogotickém slohu.

Konkrétní literatura

Z knih zabývajících se přímo kostelem je nejdůležitější *Kronika obce Mukařov*. Z ní budu čerpat především detailnější informace o historii obce a kostela ve 20. století, o vybavení kostela i jeho vnitřní výzdobě.

Důležitá pro mě byla také návštěva okresního archivu ve Zdibech-Přemyšlení, kde jsem prostudoval nejdříve německy a od roku 1854 česky psanou *Mukařovskou farní kroniku*, která informuje o dění na mukařovské faře od roku 1837 až do konce druhé světové války.

Tato kniha tak poskytuje detailní informace o stavbě nového kostela v 90. letech 19. století, ale i jména mukařovských farářů a dobu jejich působení.

Mé práci posloužila také diplomová práce M. Žilkové *Filiální kostely Římskokatolické farnosti Říčany u Prahy*, která představuje bohatý pramen informací nejen o mukařovském kostele, ale i o jiných sakrálních památkách v okolí Říčan.

Dalšími materiály pro zpracování práce byly historické materiály různých typů. Jednalo se o latinsky psané historické texty *Jana Karla Rohna* z roku 1775, text z publikace *Posvátná místa Antonína Podlahy* z roku 1907 a *vizitace staroboleslavského děkana Jiřího Bílka z Bílenberku* z roku 1631.

Spíše okrajově jsem také čerpal z bakalářské práce Kláry Magdalény Jurákové, která se zabývá problematikou Kongregace sester sv. Hedviky v Mukařově, které sídlili v bývalém mukařovském klášteře. Sestry v průběhu svého působení v Mukařově s kostelem úzce spolupracovaly a s kostelním životem byly velmi provázány.

3 Metodika práce

Pro tvorbu SOČ práce jsem se snažil získat co nejvíce dostupného materiálu a literatury. Za tímto účelem jsem několikrát navštívil Husovu knihovnu v Říčanech i Okresní archiv v Přemyšlení, kde jsem měl možnost prostudovat velmi přínosnou mukařovskou farní kroniku. Velmi mi pomohla také diplomová práce *Filiální kostely Římskokatolické farnosti Říčany u Prahy* od autorky Markéty Žilkové. Další informace o interiéru i historii mi poskytli někteří místní pamětníci.

Veškerou získanou literaturu jsem si rozřadil do menších skupin podle možnosti dalšího využití (viz Přehled problematiky v literatuře). Z pramenů zmiňující se o historii Mukařova či samotném mukařovském kostele jsem si většinou dělal pouze poznámky, jež mi následně posloužily jako základní kostra dané kapitoly. Vzhledem k tomu, že například již zmiňovaná farní kronika byla v archivu k dispozici pouze ke studijním účelům a nedala se vypůjčit, jsem si potřebné části vyfotografoval či kratší části opsal do svých poznámek. Díky tomu jsem získal veškeré podklady a mohl jsem začít s tvorbou jednotlivých kapitol.

Náplní samotné praktické části práce je mimo pečlivého zdokumentování i nalezení fakticky správného obsahu všech kapitol. Vyhledané údaje jsem porovnával napříč různými publikacemi, abych předešel případným chybám v datech, jménech atd. Pro lepší spolehlivost a přesnost v kapitolách o architektuře a interiéru jsem samotný kostel osobně několikrát navštívil a kvalitně zdokumentoval. Při těchto příležitostech jsem nezapomněl opsat zajímavé nápisy ze zdí a vitráží, celý kostel jsem detailně zaměřil, abych následně mohl vytvořit přesný pláněk půdorysu kostela. Pro měření jsem vedle klasického 5 metrů dlouhého metru používal i 30metrové pásmo, díky němuž jsem mohl přesněji zjistit celkovou délku a šířku kostela.

Odborné pojmy, u nichž jsem předpokládal, že je nemusí běžný čtenář znát, jsem v kapitole Slovníček vysvětlil a seřadil podle abecedy. Při tvorbě této části práce jsem čerpal informace především z knih *Slabikář návštěvníků památek* od Jaroslava Herouta a *Svět liturgie* od Evermoda Gejzy. Pro tyto pojmy jsem v textu použil hypertextové odkazy přímo do slovníčku, kde je vysvětluji. Ve slovníčku jsem všechny pojmy seřadil podle abecedy, a proto je možné vysvětlení neznámého slova přehledně vyhledat i v tištěné verzi práce. V této části uvádím a vysvětluji také atributy svatých, kteří jsou vyobrazeni na oltářích, malbách nebo jsou náměty soch mukařovského kostela. Svatí jsou v seznamu pro lepší orientaci v tištěné verzi též seřazeni v abecedním pořadí.

Součástí mé praktické části práce je i kapitola Příloha. Do tohoto oddílu jsem shromáždil veškeré zdokumentované fotky vnitřního vybavení i celkového vzhledu kostela. Součástí jsou kromě mých fotografií i některé další citované obrázky z internetu, snímky nákrešů starého kostela z farní kroniky. Nedílnou složkou přílohy je i půdorys nového kostela s popisem jednotlivých částí i interiéru narýsovaný podle skutečných rozměrů. Zahrnul jsem i soupis kněží získaný z webových stránek Římskokatolické farnosti v Říčanech, který se mi podařilo doplnit o některé údaje z 19. a 20. století. Jména kněží z tohoto období jsem získal

od místních pamětníků a z epitafů na mukařovském hřbitově. Relevanci těchto zdrojů jsem nakonec ověřil i ve farní kronice.

V průběhu své práce jsem si uvědomil, co zajímavostí skrývá samotný interiér kostela. Běžnému návštěvníkovi mohou uniknout a nebo v lepším případě příchozí jen neví, co se před ním vlastně nachází. Proto jsem se rozhodl po dokončení samotné práce zaměřit se na vypracování Průvodce kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově. Ten je vytvořen ve formě malé brožurky a shrnuje základní informace o kostele. Součástí je i nákres půdorysu, základní údaje z historie i popisky interiéru, které laickému návštěvníkovi usnadní orientaci v kostele. Konkrétní metody použité pro tvorbu průvodce uvádím v kapitole tvorba turistického průvodce.

4 Cíle práce

Hlavním cílem mé práce bylo vytvoření kvalitní fotodokumentace a sjednocení co největšího množství informací, které se dají o kostele Nanebevzetí Panny Marie dohledat či zjistit. Nalezené informace jsou v jednotlivých zdrojích neúplné nebo zahrnují pouze jednu problematiku (například majitele nebo architekturu). Touto prací chci také v mnoha již zmíněných ohledech rozšířit a doplnit svou původní ročníkovou práci na totožné téma.

Sjednocené informace z mé práce budu publikovat ve vytvořeném turistickém *Průvodci kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově*, který bude dále obsahovat mapku kostela i popis jeho interiéru, jež pomůže návštěvníkům s orientací v kostele.

Mým osobním cílem bylo také naučit se pracovat s historickým materiálem. Velmi poučný pro mne byl též překlad a následný výtah historických textů ze 17. a 18. století. Během práce jsem si také díky použité literatuře osvojil mnoho pojmů z názvosloví interiéru kostela.

5 Vlastní práce

5.1 Historie

5.1.1 Stručná historie obce Mukařov

Obec Mukařov se nachází v okrese Praha-východ cca 30 km od Prahy východním směrem. Mukařov je umístěn na náhorní rovině, která je součástí pahoraktiny mezi Posázavím a Polabskou nížinou. Spolu s okolními obcemi tvoří oblast zvanou Říčansko, pojmenovanou podle nedalekého města Říčany. Krajina má svým charakterem blízko k nedalekému Posázaví.

Díky nedaleké metropoli a celkem zdravému životnímu prostředí se zdejší oblast stává stále více navštěvovanou a vyhledávanou pro bytovou výstavbu. K návštěvě láká především možnost rekreace ve zdejších hlubokých lesích. Mukařov se ale kromě přírodních krás může pochlubit i bohatou historií.

Název obce Mukařov je s největší pravděpodobností odvozen od jména vojína Mukara, kterému Vladislav II. za zásluhy v bitvě u Milána roku 1158 odkázal část zdejšího lesa. Na tomto území následně postavil Mukar nevelký dvorec, který nesl jeho jméno. Tato verze má také podporu archeologických nálezů, ze kterých vyplývá, že toto území bylo poprvé osídleno přibližně na přelomu 12. a 13. století.¹

Jiný původ vzniku jména Mukařov je možné vzít i z pověsti o kněžně Nežárce, která byla ve zdejším lese zavražděna a umučena. To má oporu v historických pramenech, kde jméno Mukařov je nejdříve uváděno jako Mukařev (Muka – řev). Tento název se ale pravděpodobně uváděl ještě před touto událostí.²

První písemná zmínka o vsi Mukařov však pochází podle záznamu v pátém dílu Regesty diplomacie až z roku 1352, kdy byl součástí tehovského panství. Mukařov ale dříve zřejmě patřil mezi královská území a k tehovskému panství byl připojen pravděpodobně až za vlády Jana Lucemburského, který zdejší území nejspíše odkázal některému místnímu šlechtici, aby získal peníze a další prostředky na vedení válek v Evropě. Roku 1372 se Mukařov ocitá v rukou jistých rytířů z Klučova, kteří dosadili do mukařovského kostela jednoho faráře. Dále se Mukařov ocitl ve vlastnictví významného pražského purkrabího Purkarda Strnada z Janovic.³ Ten se nedlouho poté dostal do sporu s částí šlechty, což skončilo roku 1397 jeho vraždou na Karlštejně. Následně byl Purkrad prohlášen za vlastizrádce, čímž celý jeho majetek včetně tehovského panství podle lenního práva připadl králi Václavovi IV. Purkradovi synové, kteří měli jeho majetek původně zdědit, však se zabavením otcova majetku nesouhlasili a o tehovské panství vedli dlouhý spor. Faktickou moc nad tímto územím ale uplatňoval král Václav IV., který do Mukařova v zastoupení markrabětem Prokopem roku 1398 dosadil jednoho z mukařovských farářů.⁴ Král nevladl

¹ Informace z archivu muzea hrnčířství v Kostececi nad Černými lesy

² Svědectví místního historika Jana Psoty

³ <https://www.mukarov.cz/turisticke-informace/historie/mukarov> 5. 3. 2020 11:21

⁴ ROHN, Jan Karel 1775 Mukařovský kostel a jeho starší historie

Tehov příliš dlouho - již na přelomu 14. a 15. století tehovské panství prodal staroměstskému měšťanovi Reinhardovi z Mülhausenu. V průběhu Reinhardova vlastnictví byl v Tehově postaven nový hrad, který se ale do dnešní doby prakticky nedochoval. Reinhard z Mülhausenu zemřel již roku 1400 a mezi Reinhardovými syny a posledním žijícím synem Purkrada Strnada vyplynuly na povrch staré spory o vlastnictví tehovského panství. Jejich spor ukončil až o 2 roky později pražský biskupský úřad, který potvrdil bratrům z Mülhausenu vlastnictví [patronátního práva](#) nad mukařovským kostelem, čímž vlastně rozhodl o vlastnictví celého panství.⁵ Roku 1406 nastala opět změna vlastníka a Tehov se dostal do rukou pražskému konšelu Kašparu Čotrovi, který ho ale ještě ten rok vyměnil s karlovským klášteřem augustiniánů na Novém Městě pražském za 2 větší dvory.

V době husitských válek byl majetek kláštera sekularizován. Správu panství zde od té doby vykonávali různí husitští válečníci včetně Jana Roháče z Dubé. Husité řídili zdejší panství až do roku 1454, kdy bylo Jiřím z Poděbrad odkázáno Kostkům z Postupic. Roku 1513 se stali vlastníky Tehova Slavatové z Chlumu a Košumberka. Současně s touto změnou bylo sídlo tehovského panství přesunuto do Kostelce nad Černými lesy, který vlastnili již od roku 1492. Noví vlastníci se aktivně účastnili stavovského odboje proti Ferdinandovi I. Za tento odpor jim byl nakonec celý majetek zkonfiskován a novým majitelem se stal rod Smiřických, za jehož vlády byl mimo jiné do mukařovského kostela pořízen nový renesanční zvon, na kterém je znázorněn jejich rodový erb. Roku 1558 si koupila rodina Smiřických od královské komory za 30 tisíc kop českých grošů panství Kostelec nad Černými lesy včetně obce Mukařov. Za sídelní místo si zvolili Kostelec nad Černými lesy, kde navíc nechali postavit renesanční zámek s kaplí a rodinnou hrobkou. Smiřičtí vlastnili panství až do bitvy na Bílé hoře roku 1620, po níž jim bylo zabráno císařem a následně prodáno Albrechtovi z Valdštejna. V roce 1623 se černokostelecké panství dostalo do rukou Karlovi z Lichtenštejna, jehož rod vlastnil panství až do pozemkové reformy roku 1919. V průběhu třicetileté války byl Mukařov roku 1645 vypálen Švédy, čímž zanikla samostatná mukařovská farnost a na čas i celá vesnice.⁶

Obyvatelé se do Mukařova začali vracet již v průběhu 17. století, ale ještě na začátku 20. století v Mukařově žilo pouze něco málo přes 100 obyvatel.⁷ Strmý nárůst počtu obyvatel zaznamenáváme od 2. poloviny 20. století, kdy byl Mukařov zástavbou spojen s dosud samostatnou vsí Buda. K Mukařovu byly také připojeny vsi Žernovka a Srbín. V současné době žije v Mukařově (i se Srbínem a Žernovkou) přes 2500 obyvatel, v samostatné části Mukařov to je přibližně 1000 obyvatel.⁸

Mezi známé obyvatele Mukařova patřili Hubert Ripka, novinář a politik v jedné osobě, a cyklista Jan Veselý. Dnes bychom zde mohli potkat výtvarníka a autora mnoha kostýmních návrhů Theodora Pištěka nebo zpěváka Ivana Mládka.

---

⁵ Mukařovská kronika, 1987, str. 70

⁶ <https://www.mukarov.cz/turisticke-informace/historie/mukarov> 5. 3. 2020 11:21

⁷ Adresář republiky Československé pro průmysl, živnosti, obchod a zemědělství, 1932, svazek I, str. 874-875.

⁸ [https://cs.wikipedia.org/wiki/Muka%C5%99ov_\(okres_Praha-v%C3%BDchod\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Muka%C5%99ov_(okres_Praha-v%C3%BDchod)) 5. 3. 2020 11:26

5.1.1 Historie původního kostela

První zmínka o kostele v Mukařově pochází z roku 1352.⁹ S určitostí se jednalo o středně velký, dřevěný, gotický kostel s kamennými základy, který byl zasvěcen Panně Marii.¹⁰ Zajímavostí může být, že kostel tvořil pravděpodobně od svého vzniku až do počátku 17. století vlastní farnost. V době husitských válek se kostel stal utrakvistickým a následně luteránským. Pod protestantským náboženským hnutím zůstal až do roku 1620, kdy bylo rodu Smiřických celé černokostelecké panství císařem zkonfiskováno a kdy byl odvolán poslední utrakvistický farář David Galli ze Žlutice. V této době byl do kostela instalován zvon, který dodnes vyzvání poledne a klekání. Roku 1624 zanikla samostatná mukařovská farnost a kostel Nanebevzetí Panny Marie byl připojen k černokostelecké farnosti. Roku 1631 proběhla ve sluštické a hradešinské farnosti vizitace Jiřího Bílka. Vzhledem k tomu že pod sluštickou farnost spadalo v této době i záduší Mukařov, proto poddaní odváděli desátek do sluštické farnosti. Většina osadníků odváděla naturální desátky v [korcích](#), [věrtelích](#) nebo [čtvrtcích](#). Jeden z osedlých odváděl desátek v penězích.¹¹

V průběhu třicetileté války (roku 1645) byl Mukařov i s částí původního dřevěného kostela vypálen Švédy.¹² Po skončení války prošel kostel generální opravou, při které byly dřevěné části nahrazeny kameny a klenutí bylo lehce sníženo.^{13 14} V roce 1754 byl erekční listinou Marie Terezie připojen k říčanské farnosti. Za vlády Josefa II. roku 1790 byla v Mukařově zřízena lokálie, která byla roku 1855 povýšena c. k. Ministerstvem na faru.¹⁵ Do mukařovské farnosti spadaly také vsi: Vojkov, Svojetice, Srbín, Louňovice, Žernovku, Tehovec, Babice, Babičky a Strašín.¹⁶ Protože se celý kostel nacházel v technicky nevyhovujícím stavu, přislíbilo místodržitelství dotace na výstavbu nového objektu. To rovněž dokládají i pozdější záznamy v archivní kronice, z nichž vyplývá, že na stavbu kostela byly vypracovány detailní plány. Kvůli nedostatku financí a snaze patronátního komisaře pana Eyrta zabránit financování stavby kostela knížetem Janem z Lichtenšteina, musela realizace těchto plánů počkat přes 40 let. Dne 13. 5. 1888 se při bohoslužbě v sakristii zřítíl strop. Některé prameny hovoří o tom, že zřízení stropu bylo dílem současného faráře, aby se konečně začalo s výstavbou nového kostela. Jiné prameny připisují zřízení vůli Boží. Každopádně okamžitě po sesunutí stropu byla zavolána komise c. k. místodržitelství, která po prohlídce nechala 17. 5. 1888 kostel okamžitě uzavřít a vyklidit.¹⁷ Jako provizorní náhrada pro konání bohoslužeb za uzavřený kostel měl sloužit hostinec p. Aloise Janouška, přesněji 2. školní třída, která byla jeho součástí. Toto místo se ale pro konání bohoslužeb neosvědčilo, a

⁹ ŽILKOVÁ, Markéta. Filiální kostely Římskokatolické farnosti Říčany u Prahy., Praha 2013, str. 117

¹⁰ 1384 k. Zvěstování Bl. Panny Marie, 1677 k. Narození Panny Marie, 1855 k. Nanebevzetí Panny Marie ROHN, Jan Karel 1775, PODLAHA, Antonín 1907, Mukařovská farní kronika 1836 - 1947

¹¹ BÍLEK Z BÍLENBERKU 1631 - I přes fakt, že mukařovský kostel spadl pod farnost v Černém Kostelci, obyvatelé odváděli desátky do sluštické farnosti.

¹² PODLAHA, Antonín 1907, str. 103

¹³ PODLAHA, Antonín 1907, str. 104 - snížení klenutí

¹⁴ o opravě kostela nejsou k dispozici relevantní informace (jedná se pouze o teorii několika nezávislých konzultantů)

¹⁵ Mukařovská farní kronika (Lokálie povýšena na faru konkrétně 24. 5. 1855)

¹⁶ Kronika obce Mukařov, str 55

¹⁷ Mukařovská farní kronika - 17. 5. 1888 dopoledne byla ve starém kostele sloužena poslední mše svatá.

tak se hledalo jiné řešení. Podle dostupných informací se počítalo s výstavbou malé dřevěné kaple s presbytářem z cihel v lese za kostelem za cenu 1500 zlatých. C. k. místodržitelství ale na stavbu náhradního chrámu přislíbilo pouze 800 zlatých a tak bylo nakonec rozhodnuto, že se mše budou vykonávat ve farní stodole. Pro přeměnu stodoly v chrám muselo být provedeno mnoho úprav. Jednalo se o opravu shnilého stropu, odstranění příční zdi u chléva, nahrazení původních dveří dvoukřídlými z kostela, postavení [kůru](#) a nahrazení dřevníku oltářem a vytesání 4 okének. Celkem úpravy stály 261 zlatých, 69 krejcarů.¹⁸

Při bourání starého chrámu byla objevena klenutá hrobka, kde se nacházely dvě mrtvoly s medailonkem Panny Marie s nápisem *Maria Allensis* (překlad: *právě slušná*). Hrobka byla dlouhá pouze 150 cm, a proto se tam mrtvoly musely položit shrbeně. Dále byl nalezen v každém rohu chrámové lodi kámen s vytesaným důlkem a v něm z oliva ulitý symbol všech 4 evangelistů - Jana, Marka, Matouše i Lukáše. Podle informací z farní kroniky byly v kostele také objeveny velmi pěkně malované malby, údajně fresky, které byly po třicetileté válce překryty jinými, prstem malovanými, karikaturami. Nad sakristií byl vytesaný znak s nápisem: "Benda Hula ze Srbína". Jiný znak s nápisem byl nad okénkem vedoucím na hřbitov, ale ten již byl značně poničený, takže bohužel nebyl čitelný.¹⁹ V příloze je uveden i plán starého kostela, který obsahuje přibližné umístění hrobky, staré věže i polohu části vnitřního vybavení (*viz Plánek 2*).

5.1.2 Historie současného kostela

Nový kostel nebyl postaven na místě původního kostela, ale cca 30 metrů na východ od něj (Věž nového kostela byla postavena cca 10 metrů východně od původního presbytáře.). Starý kostel se nacházel uprostřed horní části dnešního hřbitova. Pozemek pro nový kostel byl roku 1890 zakoupen od říčanského faráře.²⁰ Náklady na výstavbu celého kostela byly něco málo přes 42 000 zlatých (hlavní část těchto prostředků daroval kníže Lichtenštejn). Stavba nového kostela začala roku 1890 odvezením svrchní části půdy z pole, vyzděním základů z žernovské žuly a vystavením základní prkenné konstrukce střechy. Téhož roku se začalo i s budováním věže, která byla vystavěna až pod zvony. Lešení pro její stavbu bylo vedeno až z dnešní Charitní ulice, která je od kostela vzdálena asi 30 m. Na stavbě dobrovolně pracovali všichni zdejší řemeslníci. Hlavní kovářské práce provedl kovářský mistr Otakar Nekvasil z Bud č. 3.²¹ Následujícího roku bylo dokončena chrámová klenba, ukončena byla také stavba věže a na kostel byly instalovány hromosvody. Roku 1892 se začalo s výzdobou interiéru, která byla o rok později dokončena. Do kostela byly pořízeny nové varhany z dílny Josefa Rejna a Josefa Černého. 13. 8. 1893, tedy symbolicky týden před zdejší poutí, byl kostel slavnostně konsekrován světicím biskupem Ferdinandem Kalousem z Prahy. Svěcení kostela se zúčastnilo celkem 17 kněží včetně mukařovského.²²

¹⁸ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947

¹⁹ <https://www.mukarov.cz/turisticke-informace/historie/mukarovsky-kostel> 5. 3. 2020 11:30

²⁰ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947 - pozemek zakoupen od říčanského faráře za cenu 1 čtverečního sáhu (cca 1,793 metrů²) za 1 zlatý

²¹ <http://www.mukarov.cz/turisticke-informace-a-historie/nase-pametihodnosti/kostel-charita-a-pout.htm> 25. 2. 2020, 17:21

²² Mukařovská farní kronika 1836 - 1947

Dne 2. 7. 1897 slavil Jan Vlk, předseda Johannea a učitel hluchoněmých dětí v mukařovském kostele svou sekundiaci.²³ K této příležitosti věnoval do kostela na sever od vstupních dveří Mariánský oltář, první Mariánský oltář v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Tento oltář se zde nachází dodnes, jen místo sochy Panny Marie, která byla umístěna na oltáři, zde nyní stojí plastika sv. Terezie.

V průběhu I. světové války se za účelem výroby kovové vojenské techniky odvezla většina zvonů z kostelní věže i dalších objektů mukařovské farnosti. V listopadu 1916 byl proto z věže kostela Nanebevzetí Panny Marie sňat prostřední zvon (220 kg, odlit 1718 nápis: *Valentin Lissiacz gos mich auf der klein L. Prag*, dole na okraji nápis: *Leta Panie 1718*) a umíráček (24 kg, odlit 1745, bez nápisu i obrazu). V celé farnosti zůstal jen velký památný zvon v mukařovském kostele z roku 1573 a malý zvonek ve Svojeticích. V té době se proto zvonilo pouze při zvláštních příležitostech, například se nezvonilo k začátku mše, ani ke klekání. Celková váha sejmutých zvonů z okolí Mukařova byla 378,5 kg.²⁴

V roce 1931 proběhla kompletní výmalba předsíně, presbytáře i lodi kostela podle návrhu architekta Jaroslava Majora z Prahy.²⁵ ²⁶ Vzhledem k faktu, že téměř po celou dobu byli najati pouze dva malíři, se práce protáhla až do 10. 12. 1931. Po celou tuto dobu byly mše svaté slouženy v kostele pouze v neděli a o svátcích. Ve všední dny se místo bohoslužby přesunulo do ústavu „Charitas“ (dnešní Domov seniorů kardinála Berana). Současně bylo po výmalbě v celém kostele zavedeno elektrické osvětlení. Elektrifikaci provedla elektrotechnická firma Ladislav Dvořák z Kostelce nad Černými lesy za cenu 3 464 Kč. Tato suma peněz byla získána veřejnou sbírkou mezi farníky, občany mukařovské farnosti, kterou provedli chovanky ústavu „Charitas“, Anna Kaslová a Růžena Pálová.²⁷

Stavba kostela Nanebevzetí Panny Marie je od 3. 5. 1958 zapsána na seznamu kulturních památek České republiky Národního památkového ústavu.²⁸

Od roku 2005 byla farnost spravována Královskou kanonií premonstrátů na Strahově.

29

Roku 2009 byla zrušena samostatnost mukařovské farnosti a kostel byl připojen k říčanské farnosti, která jej od té doby spravuje dodnes.³⁰

---

²³ JURÁKOVÁ, Klára Magdaléna. Dějiny Kongregace sester sv. Hedviky v Mukařově, Olomouc 2016 - Johanneum = pražský spolek Růžencová výrobná (péče o opuštěné a tělesně postižené dívky), str. 26

²⁴ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947

²⁵ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947 - Lešení pro malování stropu a zdi začala stavět firma Dědourek z Kostelce nad Černými lesy dne 10. září 1931

²⁶ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947 - Kostel byl údajně uvnitř v době provádění výmalby a elektrifikace zastaven tolik, že se lidé jen těžko dostávali do lavic a na sloužícího kněze prakticky nebylo vidět.

²⁷ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947

²⁸ <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-nanebevzeti-panny-marie-14688420> 5. 3. 2020 11:30

²⁹ ŽILKOVÁ, Markéta. Filiální kostely Římskokatolické farnosti Říčany u Prahy., Praha 2013, str. 119

³⁰ <http://urad.ricany.cz/farnost/mukarov/> 5. 3. 2020 11:30

5.2 Architektura kostela

V této kapitole se budu blíže zabývat vnějším i vnitřním vzhledem kostela a slohovými prvky v něm použitými. Popisovat budu pouze současnou podobu objektu, architekturu starého kostela se věnovat nebudu.

5.2.1 Architektura exteriéru

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je typickou ukázkou novogotické sakrální architektury. Jedná se o jednolodní stavbu s [presbytářem](#) orientovaným na východní straně se třemi okenními osami. Půdorys lodi je obdélníkového tvaru. Dále pro lepší představu uvádím některé rozměry kostela.

DÉLKA: 3455 cm

ŠÍŘKA: 1480 cm

Nejvýraznější novogotické prvky najdeme uvnitř, i přes to již při prvním zhlédnutí zdí kostela poznáme, že se jedná o gotickou, či přímo novogotickou architekturu. Napoví nám třeba malovaná okna lodi kostela, která jsou velká, široká a ukončená lomeným obloukem bez [kružeb](#) a [prutů](#).

Na severozápadní straně se nachází hranolová věž o čtyřech lištami zvýrazněných podlažích. V prvních dvou pozorujeme pouze úzká štěrbinová okna, v horní části je na každé straně jedno obdélné okno zakončené lomeným obloukem. Věž je zakončena jehlancovou střechou, jejíž konec tvoří [makovice](#) s křížem. Celková výška věže je přibližně 33 m. Vstup do věže zajišťuje pouze nezdobný portál s rovným [nadpražím s překladem](#). Kamenné zdívo ve věže je [polokřížové vazby](#). Všechny hrany stěn a přechody mezi nimi jsou zdobeny estetickými rohovými kameny.

Na věž navazují na jihu 2 přístavky různé velikosti. Vyšší, sousedící přímo s věží, je rozdělen do dvou pater. přízemí slouží jako kostelní předsíň (nartex) a první patro plní funkci [chóru](#). Z východní strany pozorujeme velké okno ukončené lomeným obloukem. Vzhledem je tedy velmi podobné oknům v lodi. Z jižní strany je též dobře viditelné i [štěrbinové okno](#) do kůru. Vyšší přístavek je ukončen pultovou střechou o poměrně vysokém sklonu.

Nižší přístavek se nachází na jihozápadním okraji kostela. Z východní části do něj proudí světlo dvěma menšími [sdruženými okny](#), jižní část zaujímá další dominanta kostela - [klenebním pásem](#) zvýrazněný portál zakončený lomeným obloukem, který slouží ke vstupu věřících do kostela. Marně bychom ale u tohoto portálu pátrali po prvcích jako [tympanon](#), [hlavice](#) nebo [jeptiška](#), jedná se tedy o velmi jednoduchý, až strohý portál. Střecha přístavku je opět pultová.

Ohnisko celého kostela tvoří [hlavní loď](#). Tu v exteriéru zdobí z každé strany tři gotická okna zakončená lomenými oblouky a vyplněná [vitrážemi](#) se zobrazenými svatými. Pod prostředním oknem na jižní straně kostela se nachází další, tentokrát menší, portál zakončený [segmentovým obloukem](#). Těsně pod střešní rovinou, symetricky nad všemi okny na obou stranách, jsou malé kruhové otvory určené k lepšímu odvětrání kostela. [Sedlovou střechu](#) lodi od stěn oddělují hlavní římsy. Na hřebenu střechy jsou instalované také dva hromosvody. V exteriéru kostela, včetně lodi, nenajdeme žádné [chrliče](#), voda je ze střechy odváděna běžnými červenými okapy.

Na hlavní loď z východu plynně navazuje pětiboké [kněžiště](#). Presbytář má na každé stěně jedno okno, pouze v jižní části, která přiléhá k [sakristii](#) je bez okna. Nad každým oknem, těsně před přechodem stěny ve střešní rovinu, je vždy jeden kruhový odvětrávací otvor. Hrany stěn jsou, obdobně jako u ostatních částí, kostela zdobeny rohovými kameny. Presbtář má speciální typ stanové střechy, kterým jsou kryty například i postranní chórové kaple ve Svatovítské katedrále. Za zmínku stojí jistě i zajímavost, že střecha presbytáře je doplněna z jižní strany vyčnívajícím komínem, který kdysi sloužil k vytápění sakristie. I přes fakt, že se dnes již prakticky nepoužívá, se jedná o kuriozitu, která není na obdobných stavbách příliš častá.

Pro potřeby farářů a ministrantů slouží jihovýchodně umístěná sakristie. Osvětlení v jejím interiéru zajišťují dvě jižně orientovaná okna a také jedno okno směrem na východ. Všechna mají shodné znaky - jedná se o nevelká, pravoúhlá okna zdobená jednoduchým ostěním. Přístup zvenku přímo do sakristie umožňuje portál na západní straně s rovným [nadpražím a překladem](#). Střecha sakristie je [valbová](#).

Celý kostel je vystaven z masivních žulových bloků, které se také značnou měrou podílejí se na novogotickém vzhledu kostela. Ty se těžily v okolí Mukařova, především v sousední vsi, Žernovce. Bez použití strojové techniky, pouze díky lešení, byly v lodi, presbytáři i sakristii nanášeny do podoby kyklopského zdiva. Kamenné zdivo ve věži je polokřížové vazby. Kostel je ze všech stran obehnaný dekorativním [soklem](#).

Střecha kostela byla od vystavění kostela několikrát rekonstruována. První série oprav proběhla již roku 1898.³¹ Oprava ale nebyla příliš účinná a proto byla původní tmavošedá břidlicová střešní krytina v červnu roku 1926 nahrazena červeným eternitem.³² Poslední oprava střechy (k. r. 2020) proběhla v průběhu 60. let.³³

I přes to, že se mukařovský kostel řadí mezi mnoho dalších klasických církevních památek, které vidáme „na každém rohu“, již po prvním pohledu nacházíme jeho kouzlo, které tkví především v jednoduchosti a prostotě všech tvarů exteriéru i interiéru.

---

³¹ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947 Nahrazeno 100 původních břidlicových tabulek

³² Mukařovská farní kronika 1836 - 1947 Opravu střechy provedl mistr pokrývač Březina ze Zásruk za cenu asi 60 000 Kčs.

³³ Svědectví p. Stanislava Müllera -Poslední opravu střechy (k. r. 2020) prováděl v 60. letech 20. století pokrývač Strýček.

5.2.1 Architektura interiéru

S popisem interiéru začnu u [presbytáře](#), který, jak jsem již zmínil, stojí na východní straně kostela a je polygonální, tedy mnohoúhelníkový, což je pro gotický, potažmo pseudogotický styl, obvyklé.

Vedle presbytáře stojí v jihovýchodním rohu čtvercová [sakristie](#), do které se vchází buď malou, západně umístěnou chodbou nebo z kněžiště. S přesnější orientací v kostele jistě pomůže v příloze přiložený plánec. (*viz Plánek 1*)

Kněžiště je od lodi odděleno vítězným obloukem a dvěma schody. Na vítězném oblouku je nápis: „MARIA PANNO, NA NEBE VZATÁ, ORODUJ ZA NÁS!“ Loď je zaklenuta křížovou klenbou. Podél stěn jsou po každé straně rozmístěny 3 neomítnuté [polopilíře](#), které nesou klenbu. Klenba a stěny jsou dekorované bílými, stříbrnými a zlatými pruhy. Klenební oblouky v lodi jsou zvýrazněny odlišnými barvami a v presbytáři jsou navíc zdobeny zlatými hvězdami. Podlaha v lodi je jednoduchá, složená z kombinace bílých a černých šachovnicových polí.

Do kostela se vchází přístavkem umístěným v jihozápadní části kostela a obdélníkovou předsíní. Přejechod přístavku v předsíň je tvořen segmentovým obloukem, který je zdobený klenáky a výrazným svorníkem (závěrečným [klenákem](#)). Nad předsíní je kůr s varhany, který je přístupný pouze ze schodiště věže. V oblouku členící kůr a loď je nápis: „ALELUJA ALELUJA“.

5.3 Interiér kostela

Co se týče vnitřního vybavení, to dříve patřilo k skutečným skvostům, bohužel několik, ke vši smůle nejcennějších, kousků bylo odcizeno. Jedná se například o cínovou křtitelnicu z roku 1789. Většina současného interiéru byla vyrobena přímo do nového kostela a pochází tedy až z přelomu 19. a 20. století.

Samotný popis vnitřního vybavení kostela Nanebevzetí Panny Marie zahájím od presbytáře a budu postupovat do zadní části kostela ke kůru. Zmíním zde také vitrážová okna a zvony ve věži. Při popisování jsem vycházel z fotografií, uvedených zdrojů i z materiálů poskytnutých místními pamětníky.

5.3.1 Hlavní oltář

Nejvýraznějším článkem vnitřního vybavení kostela je hlavní, o tři stupně vyvýšený, dřevěný oltář z dílny Petra Buška ze Sychrova. Má podobu archy, což je typické pro novogotické oltáře. Je tvořen [mensou](#), [predelou](#), [skříní](#) a dvěma oltářními [křídly](#). Mensa je zdobena slepými kružbami, predela geometrickými ornamenty. Na predelu ve středu nasedá pozlacený skříňový tabernákl s monstrancí a zlaceným kalichem. Pozici nad tabernáklem a predelou zaujímají skříňové křídla a hlavní část oltáře. Na všechny tyto části nasedají nástavce, v nichž je nad prostřední částí čtyřlíst a nad postranními křídly jsou trojlísty. Svrchní závěr středů nástavců křidel i hlavní části oltáře tvoří [krabi](#) s [křížovými kytkami](#). Postranní okraje všech nástavců doplňují [fiály](#) s krabi. Na jejich vrcholech jsou křížové kytky. Všechny dekorativní prvky jsou pozlacené.

Ve skříní střední části oltáře nalezneme obraz Ježíše Krista, který stojí na oblaku a pravou rukou žehná. Ježíš Kristus je oděn do červeného roucha a modrého pláště a pozadí tvoří bílá oblaka ohraničená hlavami andělů. Na pravém křídle je vyobrazena [Panna Marie](#) se skloněnou hlavou, oblečená v podobném stylu jako Ježíš Kristus. Pod pláštěm má bílý závoj. Pozadí dále zaplňuje cesta pomalu se měnící v oblohu. V levém křídle je obraz sv. Josefa, který je oděn v zeleném šatu a v hnědém plášti s lilií v ruce. Stojí na cestě a dívá se směrem ke svatostánku. Všechny oltářní obrazy v [retabulu](#) i ve křídlech je možné libovolně měnit za jiné, které jsou v současnosti umístěny v sakristii. Nejzajímavějším obrazem nacházejícím se zde je obraz Nanebevzetí Panny Marie, který býval příležitostně stavěn do hlavního oltáře. Jedná se o vyobrazení Panny Marie ve zlatém rouchu odnášené do nebe. Pozadí je sytě modré a Panna Marie se vznáší nad krajinou. V sakristii jsou dále umístěny dva menší obrazy andělů, které lze instalovat do křidel oltáře. Jeden z andělů drží v ruce lilií a druhý má v náručí květy růží. Jejich pohledy směřují na Pannu Marii, pozadí jsou vyobrazena stejně jako u Panny Marie. Autorem všech oltářních obrazů je Josef Heřman.

V roce 2008 proběhla částečná restaurace oltáře spočívající v pozlacení dekorativních prvků. K renovaci ostatních částí oltáře zatím bohužel nedošlo.

[Monstranci](#) umístěnou v [tabernáklu](#) oltáře zhotovil a daroval ve 30. letech 20. století pražský klenotník Antonín Novotný. Při příležitosti rekonstrukce hlavního oltáře roku 2008 byla nově pozlacena.³⁴

5.3.2 Chórové lavice

Chórové lavice na epištolní straně presbytáře jsou zdobeny [slepými kružbami](#), [kraby](#) a [fiálami](#) s kytkami na vrcholu. Vyrobeny byly pravděpodobně ve stejné době jako většina ostatního dřevěného vybavení, tedy kolem roku 1893.

5.3.3 Křtitelnice

Cínovou křtitelnici z roku 1789 vyrobil do starého kostela Josef Mitterbacher. Jednalo se o nejcennější část interiéru, který byl pravděpodobně díky tomu roku 2013 odcizen.³⁵ Pachatelé bohužel nebyli dodnes dopadeni a kostel tak přišel o historicky cennou součást interiéru. Tři nohy křtitelnice zdobily na spodní části kopyta a na horní části bezvousé hlavy. Mísa byla údajně zvonovitá, hluboká, na spodní části a pod okrajem zdobená. Uprostřed byly po stranách reliéfy lvích hlav s kruhem v tlamě. Držáky víka měly tvar ženských polopostav. Na vydutém víku byl uveden letopočet 1789 a vnitřní straně stál nápis: „*JOSEPH MITTERBACHER 1789*“. Vrch zdobil na oblém soklu s prstenci jetelový kříž.³⁶

5.3.4 Příslušenství kněze

Vlevo od chórových lavic, před oltářem, stojí kamenný obětní stůl z roku 1993. Při pohledu věřících z lodi je vprostřed zdobený dřevěnými kružbami.

Pro potřeby kněze slouží i na evangelní straně presbytáře umístěný ambon, který je používán ke kázání i čtení Slova božího. Po jeho hranách je dekorovaný dřevěnými prvky a v horní části ozdoben též dřevěným trojlalokem. Instalován byl společně s obětním stolem roku 1993.

5.3.5 Boční oltáře

Po stranách vítězného oblouku v lodi jsou umístěny boční oltáře od Petra Buška. Na rozdíl od hlavního oltáře jsou bez křídel. Retabula obou oltářů lemují [krabi](#) a zdobí tři vztyčené [fiály](#).

Na levé straně lodi z pohledu do presbytáře je oltář [Neposkvrněného početí Panny Marie](#). Oltář zobrazuje Pannu Marii v charakteristickém duchu. Neposkvrněné početí

---

³⁴ Svědectví p. Libuše Müllerové

³⁵ Svědectví p. Libuše Müllerové

³⁶ ŽILKOVÁ, Markéta. Filiální kostely Římskokatolické farnosti Říčany u Prahy., Praha 2013, str. 119

znamená ochranění proti jakékoliv poskvrně dědičného hříchupočetí. Samotná socha Panny Marie je postavená na skříňkovém [tabernáklu](#) v [retáblu](#). Je oděna do bílých šatů a modrého pláště posetého hvězdami. Postava Panny Marie stojí na hadovi, kterému šlape na hlavu. Za ní, na samotné oltářní skříni jsou pozlacené hvězdy a svatozář za Mariinou hlavou. Nástavec oltáře zdobí slabě viditelné geometrické tvary v čele s trojlistem.

Východ epištolní strany lodi zaujímá oltář s obrazem [Panny Marie Bolestné](#). Oltář tedy vyobrazuje Pannu Marii při bolestech z osudu jejího syna. Panny Marie je zde vyobrazena s plnou pozlacenou svatozáří klečící pod křížem s ukřižovaným Ježíšem Kristem. Pod retabulem se nachází skříňkový tabernákl. Tento prvek se na oltářích začal objevovat až od 16. století, a tak se jedná o další prvek, kterým se zdejší oltář odlišuje od gotických. Stejně jako u na levé straně lodi i tento zdobí trojlístek s dalšími geometrickými tvary. Na rozdíl od pravého oltáře jsou ale tvary na tomto znázorněny tučněji a zářivěji. Obrazy do obou oltářů, podobně jako další v mukařovském kostele, namaloval Josef Heřman.

5.3.6 Křížová cesta

Po obou stranách lodi je zavěšeno celkem 14 obrazů křížové cesty od Jana Mathausera.³⁷ Slavnostní posvěcení křížové cesty proběhlo 28. 1. 1896. V roce 2008 byla provedena restaurace všech rámu obrazů.

5.3.7 Lavice v lodi

Jednoduše zdobené lavice v lodi z roku 1893 pocházejí z okruhu Košíkovy truhlářské dílny v Kostelce nad Černými lesy.³⁸ K lavicím jistě stojí podotknout, že byly do mukařovského kostela dodány až na přelomu srpna a září tohoto roku, tedy necelý měsíc po slavnostní konsekraci kostela. Do té doby se muselo k sezení využívat improvizovaných pomůcek.

5.3.8 Kazatelna

Dřevěná kazatelna z roku 1893 pochází z dílny Petra Buška ze Sychrova. Skládá se z otevřené skříně, zdobeného schodiště a podpěry tvořené šestibokým sloupem se zvětšenou podpěrrou. Samotnou vnější stranu skříně dekorují pozlacené [jeptišky](#), které jsou vyplněny malbami všech čtyř evangelistů na zlatém pozadí s jejich individuálními atributy u nohou. Směrem od východu na západ jde o [sv. Marka](#) se lvem, [Matouše](#) s knihou v ruce a malým andílkem krčícím se u jeho nohou, [Lukáše](#) s býkem a [Jana](#) s malbou orla. Spolu se zpovědnicí je kazatelna umístěna pod středním obloukem evangelní strany lodi.

---

³⁷ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947: 14 obrazů křížové cesty stálo 700 zlatých. Cena rámu byla přibližně 300 zlatých.

³⁸ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947: Celková cena za tesané lavice byla 800 zlatých.

5.3.8 Zpovědnice

Zpovědnice je od stejného autora jako hlavní oltář, kazatelna a oltáře boční. Je trojdílná, zdobená štítem, fiálami, kraby a trojlistem uprostřed štítu střední části. Všechny zdobené dekorativní prvky jsou pozlacené.

5.3.8 Boží hrob

Symbolický, do zelena zbarvený dřevěný hrob Ježíše Krista je v současnosti zřízen ve výklenku proti kazatelně a zpovědnici. Nachází se tedy uprostřed epištolní strany lodě a kryje jednu ze vstupních dveří do kostela. Zeleně laděný boží hrob má podobu oltáře, ale oltář to není, neboť nikdy nebyl určen ke sloužení mše svaté. Spodní část hrobu tvoří prostor znázorňující jeskyni, ve které ležela hrobka se sochou mrtvého Ježíše Krista. Hrobku vyplňuje zlatý kříž a od jeskyně jí dělí černě zbarvené malby zdiva. Po stranách jsou i dva iónské sloupy, které nesou horní plošinu - tzv. trůn pro vystavení monstrance s konsekrovanou hostií. Nad ní je uprostřed pozlacený uzamykatelný svatostánek po stranách lemovaný malbami kamenné zdi. Vrchní okraj tvoří dva andělé, mezi nimiž je v pozici nad tabernáklem štít vyplněný geometrickými prvky a lomeným obloukem s kružbou tvořenou trojlistem. Štít zdobí z vnější strany krabi a vrchol je zakončen pravidelným, do zlaté barvy zbarveným, trojbokým jehlanem.

5.3.9 Socha svaté Terezie

V kostelní předsíni se na severně umístěném stole nachází sádrová cca 75 cm vysoká socha [svaté Terezie z Ávily](#). Ztvárněna je v typickém řeholním oděvu karmelitánek (černých šatech, které kontrastují s bílým pláštěm), jejichž je svatá Terezie patronkou. V rukou drží krucifix s několika růžemi, což patří mezi její další atributy.

5.3.10 Varhany

Novogotické varhany byly vyrobeny a do nového kostela dodány roku 1893. Autory jsou Josef Rejna a Josef Černý. V průběhu I. světové války byl z varhan odebrán kovový principál a varhany se po dlouhá léta nepoužívaly. Zlom nastal až roku 1931, kdy se realizovala generální oprava obsahující nahrazení principálu novými plechovými píšťalami, sladění a kompletní vyčištění. Opravu provedla firma Weiss ve Zbuzanech u Prahy.

Varhanní skříň s píšťalami je složená ze tří částí. Píšťaly z vrchní strany uzavírají lomené oblouky a v případě prostřední části nad nimi i trojlist. Vrch čelní strany varhan je zakončen kraby, po stranách a ve středu je doplněn fiálami s kytkami na vrcholech.

5.3.11 Vitráže

Do interiéru světlo proniká okny zakončenými lomenými oblouky. V celém kostele (kromě oken sakristie, věže, kůru a okna v přístavku před předsíní) jsou okna zdobena vitrážemi, které zobrazují výjevy ze života svatých. V presbytáři se jedná o tři úzká malovaná okna zakončená lomeným obloukem. Na pravé straně zde uvidíme zobrazení ozářené postavy [Panny Marie](#) se sepjatýma rukama na hrudi a několika bílými liliemi pod nohama. Na levé straně je sv. Jan Křtitel, přes spodní oděv má červené roucho, pravou ruku má vztyčenou, v levé drží beránka položeného na knize. O loket má opřený kříž s praporcem. Pod postavou je nápis: „St. Joannes“. Tato dvě okna v presbytáři byla darována knížetem Janem II. Liechtensteinem ke slavnostnímu vysvěcení kostela. Zhotovila je firma pana Geylinga z Vídně. Prostřední okno v presbytáři je vyobrazeno magické boží oko.

Velká a široká okna v lodi jsou zdobena malbami svatých s jejich atributy. Pocházejí z dílny Karla Brouska. Vyrobena byla za finančního přispění dárců uvedených přímo na vitrážích. Do kostela byla instalována postupně a to v letech 1939, 1943 a 1944.

Na levé straně lodi při pohledu do presbytáře je u vítězného oblouku okno, na kterém je vyobrazen [sv. Karel Boromejský](#) se svatozářím v honosném kardinálském obleku se křížem kolem krku a krucifixem v ruce. Pod ním nacházíme klečícího muže, jemuž žehná. Scéna je zasazena do antické sloupové místnosti. Nad světlem je nápis: „SV./ KAREL BOROMEJSKÝ“, dole je věnování: „K uctění památky drahých rodičů,/ JINDŘICHA A MARIE SEQUENSOVÝCH,/ věnují vděčné děti. L. P. 1943.“

V prostřední vitráži evangelní strany lodi je ztvárněna scéna Noli me tangere: [sv. Maří Magdalena](#) klečí před Kristem v rozkvetlé krajině stromů a květin. Kristus sedí na své hrobce s rozpaženými rukama. Marie Magdalena je oděna do modrého pláště zakončeného zlatým lemováním. Kristus má na sobě bílé roucho se zlatým opaskem. Oba jsou vyobrazeni se svatozářím, Ježíšova je vyplněna červeným křížem. Nad výjevem je nápis: „SV./ MAŘÍ MAGDALENA“, pod obrazem je text: „K uctění památky/ své drahé matky/ MAŘÍ MAGD. NOVOTNÉ/ věnují vděční synové 1939.“

Na západním konci levé strany lodi v pohledu k presbytáři je [sv. Václav](#) v knížecím oděvu s praporcem v pravé a štítem s nákresem přemyslovské orlice v levé ruce. Pozadí vyplňuje krajina s keří, stromem a kostel s velkou apsidou. Dále na horizontu vidíme modré horské kopečky. Kolem světce je nápis: „SVATÝ VÁCLAVE/ NEDEJ ZAHYNOUTI/ NÁM NI BUDOUCÍM“. Pod výjevem je epitaf : „Věnováno drahé památce/ JUDra VÁCLAVA LOKAYE,/ padlého 28. června 1916,/ ve světové válce.“

Proti sv. Václavu je v epištolní straně lodi v okně zobrazen [sv. Jan Nepomucký](#), ochránce Čech a lod'ářů. Postava stojí v krajině pražských sadů, vlevo je s určitostí zobrazen barokní kostel ve Staré Boleslavi, vpravo Karlův most s přilehlými Hradčany s katedrálou sv. Víta. Sv. Jan je oblečen do pláště a kanovníckého roucha s křížem v ruce, prstem si zakrývá ústa. Svatozář má plnou, zdobenou 5 hvězdami, což je jeho atribut. Kolem výjevu je nápis:

„SV. JENE NEPOM. ORODUJ ZA NÁS“. Pod světcem je text připomínající dárce: „K uctění památky svých zemřelých rodičů,/ býv. majitelů roln. usedlosti v Tehovci č. 19,/ a svých zemřelých dětí/ věnují JOSEF A RŮŽENA KURELOVI 1943“.

Prostřední okno pravé strany lodi představuje bosého [svatého Antonína](#) v řeholnickém rouchu. Je znázorněn, jak klečí se napraženými rukama a hledí vzhůru, kde je nad ním na nebi postava malého Ježíše, jehož nohou se dotýká. Před ním je v krajině klekátko s knihami, vpravo v pozadí stojí s určitostí klášter v Padově. Pozadí zobrazuje přírodní krajinu se stromy a květinami pomalu přecházející v oblaka a nebe. Nad světcem je nápis: „SV./ ANTONÍN P.“, pod výjevem stojí: „K uctění památky/ svého drahého otce/ ANTONÍNA NOVOTNÉHO/ věnují vděční synové. 1939.“

Okno proti [sv. Karlu Boromejskému](#) vyplňuje vitráž se [sv. Františka Římská](#) společně se sv. Janem Křtitelem. Okolí postav zabírá přírodní krajina s řekou, stromy a malým kvetoucím keřem. Svatá Františka je oděna v bílém hábitu s tmavě modrým pláštěm, v ruce drží kříž. Svatý Jan má na sobě bílý šat a kožich z velblouda, v ruce drží praporec s nápisem: „Ecce Agnus Dei“ (překlad beránek Boží), jeden ze symbolů Ježíše Krista. Nad nimi je v pásce nápis: „SV./ FRANTIŠKA ŘÍM. JAN KŘ.“. Pod světci je připomínka dárce: „K uctění památky drahých rodičů,/ JANA A FRANTIŠKY KOVAŘÍKOVÝCH,/ věnují vděčné děti. L. P. 1943.“

5.3.12 Kostelní zvony

Věž kostela je v současné době vybavena dvěma zvony rozdílných velikostí. Jedná se o malý umíráček a velký kostelní renesanční zvon z roku 1573 od Brikcího z Cimperku. Tento zvon je nejstarším předmětem interiéru současného kostela a jedním z mála zařízení původního kostela. V průběhu první světové války se měly všechny zvony z věže i celé vsi roztavit, ušetřeny byly pouze zvony památné (včetně velkého z roku 1573). Ostatní zvony do kostela již nebyly nikdy vráceny ani v podobě náhradních odlitků. Roku 1931 proběhla první ze série oprav velkého zvonu. Jednalo se o vyměnění srdce, nahrazení dubové hlavice za ocelovou traverzu, zrušení čepů, osazení zvonu na ozubených pŕlkolech, což umožnilo snadnější zvonění a otočení věnce, protože část, kam tlouklo srdce, byla značně otlučená. Renovaci zvonu provedla firma Rudolf Perner v Suchém Vrbném u Budějovic.³⁹ Další oprava proběhla roku 1967, kdy se jednalo o svařování zvonu. Poslední zvonová korekce se odehrála počátkem 21. století. Jednalo se o výměnu staré dřevěná hlava za novou, též dřevěnou.

Na svrchní části velkého zvonu je pás s různě rozpořbovanými postavami, na který dole navazuje širší pás s ornamentálními dekoracemi. Na krku zvonu je zobrazen znak Smiřických a nápis: „Leta Panie 1573“. Z druhé strany se nachází nápis zaznamenávající okolnosti vzniku zvonu: „Brykcy Zvonarz z Cynperku w Nowem miestie Prazskem Lyl a udielal tento zwon do Mukarzowa kostelu“. Na spodní straně je lem tvořený zdobnými motivy.

³⁹ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947: Oprava zvonu roku 1931 stála 2 900 Kč.

Zvon umíráček je bez nápisu a dekorace.

5.4 Nejbližší okolí kostela

Kostel Nanebevzetí Panny Marie stojí v klidné části Mukařova poblíž lesa, avšak také nedaleko centra návsi. S přilehlým hřbitovem tvoří historickou dominantu a orientační bod obce.

5.4.1 Kříž u kostela

Vpravo od vstupu do kostela stojí kříž se zobrazeným tělem Ježíše Krista od malíře Zikmunda Rudly. Ke zdi kostela byl instalován roku 1912 a na Velký pátek téhož roku byl slavnostně posvěcen.⁴⁰ V noci z 8. na 9. srpna téhož roku bylo nové tělo Páně zničeno. Poničení spočívalo v částečném odtržení plechu s namalovaným Ježíšem i klekátka, které bylo nakonec nalezeno na hřbitově. Přes svinutý plech byl navíc přehozený hadr, o který si lidé u vchodu čistili boty. Po pachateli se intenzivně pátralo. Po nějaké době byl dopaden a obviněn student Otakar Tuček, syn obchodnice z Prahy, jenž vlastnil dům přímo naproti kostelu. Výše trestu, kterou soud O. Tučkovi vyměřil, již není známá. Současná podob kříže, tedy po opravě, je uvedena v příloze. (viz *Obrázek 24*). Podobně stavěný kříž se nachází také ve středu dnešního hřbitova.

5.4.2 Mukařovský hřbitov

Mukařovský hřbitov, který se nachází přímo vedle kostela, je ohraničen cca dva metry vysokou kamennou zdí, která ho odděluje od menšího parkoviště, fary a místní zástavby.

Dnešní podoba horní části hřbitova pochází z roku 1899, kdy hřbitov prošel generální přestavbou. V těchto místech se původně nacházel také kostel. Reorganizace hřbitova zahrnovala vybudování sítě hlavních a vedlejších cest, vysazení lip, vykopání nové studny, vyrovnaní terénních rozdílů a rekonstrukci márnice. Na realizaci těchto úprav se podíleli dobrovolníci z obcí mukařovské farnosti.⁴¹ Rozšíření do spodní, tzv. urnové části, bylo realizováno až později, na přelomu 50. a 60. let 20. století, kdy už v původní části nebyl pro nové hroby dostatek místa.⁴²

V současné době čítá mukařovský hřbitov přes 500 hrobů včetně cca 90 v dolní - urnové části. Dále na hřbitově stojí márnice, 2 studny a střed hřbitova zaujímá dřevěný kříž s nápisem INRI. (*překlad: Ježíš Nazaretský, král židovský*) (viz *Obrázek 31*). I přes rozšíření o již zmíněnou urnovou část hřbitova je dnes kapacita hřbitova plně naplněna a v budoucnosti se počítá s jeho dalším rozšířením za současný kostel, kde se dnes skladuje stavební materiál.

⁴³

---

⁴⁰ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947 - Zajímavostí může být, že na tento Velký pátek foukala vichřice o ohromné síle a tak vztyčení a svěcení kříže bylo téměř nemožné.

⁴¹ Mukařovská farní kronika 1836 - 1947

⁴² svědectví p. Libuše Müllerové

⁴³ oficiální informace z OÚ Mukařov

5.4.3 Tyršův dům

Naproti vstupu do kostela stojí prvorepubliková stavba, tzv. Tyršův dům s č.p. 13. Zakladatel Sokola Dr. Miroslav Tyrš do Mukařova pravidelně jezdil na letní byt. Pamětní deska s nápisem „Zde letního času bydlíval Dr. M. Tyrš. Věnovala TJ Sokol v Mukařově s přispěním rodiny Tučkových.“ připomíná tuto slavnou osobnost.⁴⁴ Po Miroslavu Tyršovi je pojmenovaná i ulice, ve které se kostel i Tyršův dům nachází.

Na severní straně od kostela se v současné době nachází zanedbané skladiště stavebního materiálu, které se ale v budoucnu s největší pravděpodobností přemění na novou část hřbitova. Dál severněji se nachází les opředený mnoha legendami a pověstmi (více v Zajímavosti a pověsti), vážící se v mnoha případech také ke zdejšímu kostelu.

5.4.4 Domov pro seniory kardinála Berana

V blízkosti kostela, cca 150 metrů východně, se nachází Domov pro seniory kardinála Berana. Za svou historii změnila tato stavba několikrát svůj název. Z víly a ústavu „Charitas“, se roku 1962 stal klášter Kongregace sester sv. Hedviky, ve kterém byl v letech 1963 - 1964 komunisty internován kardinál Josef Beran.⁴⁵ V roce 1996 se ale klášter uzavřel a vznikl místo něj domov pro seniory, který od roku 2017 nese jméno Josefa Berana. Roku 2019 zde byla instalována naučná tabule, která turistům i místním připomíná nejen historii tohoto objektu, ale především život Josefa Berana.

5.4.5 Naučná stezka

Roku 2010 vznikla Naučná stezka, která vede z Mukařova do Žernovky, dnes části Mukařova.⁴⁶ Naučná stezka začíná první informační tabulí právě u kostela, dále prochází mukařovskou návší a cestu na Žernovku překonává nově vybudovanou pěší spojnici vedle českobrodské silnice.⁴⁷ Na svých osmi zastávkách seznamuje s historií i dalšími zajímavostmi kostela Nanebevzetí Panny Marie, dále s historií a současností Mukařova a Žernovky, ale také se slavnými osobnostmi spjatými s Mukařovem, zdejší přírodou i kamenickou minulostí regionu.⁴⁸

5.4.6 Fara

S mukařovským hřbitovem sousedí také budova fary. Tato budova patří mezi nejstarší stavby v Mukařově, je starší než současný kostel. Přesná doba výstavby fary není dodnes zcela známa, jisté jsou však její časté opravy i snaha o kompletní přestavbu zaznamenanou ve farní kronice počátkem 40. let 20. století. I přes skutečnost, že je mukařovský kostel od roku

---

⁴⁴ <https://www.novinky.cz/cestovani/tipy-na-vylety/215525-mukarov-po-stopach-slavnych-obyvatel.html> , 25. 4. 2018, 17:21

⁴⁵ JURÁKOVÁ, Klára Magdaléna. Dějiny Kongregace sester sv. Hedviky v Mukařově, Olomouc 2016, str. 26

⁴⁶ <http://www.stezky.info/naucnestezky/ns-mukarov-zernovka.htm> , 25. 4. 2018, 17:21

⁴⁷ Mukařov-sko, občasník pro Mukařov, Srbin a Žernovku - vydání léto 2018, str. 6

⁴⁸ http://archiv-mukarov-sko.cz/cl_stezka_na_zernovku_u_piva.htm , 25. 4. 2018, 17:21

2009 součástí říčanské farnosti, je fara v Mukařově nadále obsazena farářem vypomáhajícím s bohoslužbami v kostele.

5.5 Zajímavosti, pověsti a současný život v kostele

S mukařovským kostelem a jeho okolím je spojeno několik pověstí. Jimi se budu v této kapitole zabývat. Připojím i další zajímavosti a informace.

Nejprve bych zmínil pověst o kněžně Ležárce. Ta v průběhu třicetileté války prchala před švédskými žoldnéry mukařovsko-žernovským lesem, kde údajně v jedné studánce ukryla svůj zlatý kalich. V Mukařově byla následně dopadena a umučena k smrti.⁴⁹ Odtud také možný výklad názvu obce Mukařov (pravděpodobnější je však pojmenování podle vojína Mukara - viz kapitola historie obce Mukařov). Zlatý kalich nebyl dodnes nalezen, údajně ho hlídá strašlivý černý pes. Jeho nebezpečí se stupňuje s vyzváněním poledne původním zvonem z věže mukařovského kostela.⁵⁰ Toto tajemné místo, později nazývané „Pánova březina“, se stalo svědkem i dalších tragických událostí - v 19. století zde z nešťastné lásky umrzli dva mladí milenci a v 2. polovině 20. století zde mladý student gymnázia spáchal sebevraždu. Důvod není dodnes jistě znám a různí se podle zdroje; v úvahu přichází strach z reakce rodičů na špatné vysvědčení nebo nešťastná láska.⁵¹ Tato série žalostných příhod se podle několika svědků odrazila do negativní energie celého lesa. Procházející koně v těchto místech údajně zrychlují krok a mnoho lidí mezi stromy postřehlo mlhavou postavu dívky. Díky těmto záhadám patří mukařovský les mezi vyhledávaná místa milovníků tajemství, kteří ho zařazují mezi nejděsivější v České republice.⁵²

Další pověst se váže znovu ke třicetileté válce. V té době byl v lese Dlouhá louka ukryt kostelní zvon, aby nebyl zabaven a následně roztaven k výrobě zbraní a munice. Když jej však lidé později chtěli vylovit a pověsit zpět, zahnal je strašidelný bílý pes. Dodnes tam prý zvon hlídá a neopatrné poutníky stahuje do studánky.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je od roku 1958 státem chráněnou památkou, a to jako nemovitá kulturní památka č. 20/1987 Sb, o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Za kulturní památku byl zapsán podle zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách. Předmětem ochrany (tj. součástí kulturní památky) je celý pozemek na parcele č. 747/2 v katastru Mukařov u Říčan.⁵³

V současnosti v mukařovském kostele probíhají pravidelné bohoslužby každou neděli od 8 hodin ráno. Další mše svaté se konají o významných křesťanských svátcích, jako jsou velikonoční svátky či Vánoce.

⁴⁹ <https://mapy.cz/?source=base&id=2083689> 4. 10. 2019, 21:50

⁵⁰ <http://www.martinholicky.com/panovabrezina/> 4. 10. 2019, 21:50

⁵¹ <https://epochaplus.cz/panova-brezina-odvazite-se-navstivit-strasidelny-les-ve-strednich-cechach/>
<https://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi/2018-06-26-strasidelny-les-panova-brezina-tajemne-misto-s-desivou-povesti-42131> 4. 10. 2019, 21:50

⁵²

<https://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi/2018-06-26-strasidelny-les-panova-brezina-tajemne-misto-s-desivou-povesti-42131> 4. 10. 2018, 21:50

⁵³

<https://pamatkovykatalog.cz/?legalState=150050&mode=parametric&indexId=38089%2F2-4136&action=legalState&presenter=LegalStatesResults> 4. 10. 2018, 21:50

V souvislosti s mariánským svátkem Nanebevzetí Panny Marie, patronky kostela, se v Mukařově každoročně v neděli po 15. srpnu koná pouť, jejíž součástí je mimo slavnostní mše svaté také pouť, dnes obnášející nejrůznější pouťové atrakce a prodejní stánky. Její umístění se za celou historii několikrát změnilo. Nejdříve (do 50. let 20. století) stály atrakce přímo za kostelem vedle hřbitova. Tento prostor postupem času nedostačoval a umístění pouti se v následujících letech přeneslo na náves před Obecní úřad Mukařov. Nakonec v 80. letech 20. stol. zapustila pouť své kořeny na charitní louce za Domovem pro seniory kardinála Berana.⁵⁴ Stánky nyní obvykle lemují silnici vedoucí od Babic do Mukařova. Současně s poutí probíhá od 70. let 20. století i chovatelská výstava drobného zvířectva v areálu Sběrného dvora Mukařov.⁵⁵

---

⁵⁴ Svědectví p. Libuše Müllerové

⁵⁵ Mukařov-sko, občasník pro Mukařov, Srbín a Žernovku - vydání léto 2018, str. 3

5.6 Tvorba turistického průvodce

Po skončení zkoumání materiálů k SOČ práci jsem se snažil najít způsob, jak předat získané poznatky běžnému návštěvníkovi kostela. Proto jsem se rozhodl vytvořit turistického průvodce, který všem návštěvníkům pomůže s orientací v kostele, podá jim stručný výklad k významným prvkům vnitřního vybavení a poskytne základní data z historie mukařovského kostela.

Při tvorbě průvodce jsem se snažil získané informace co možná nejvíce zobecnit a zestručnit. Současně jsem ale nechtěl, aby zde některé informace chyběly a nebo aby výklad vyzněl jinak než podle skutečnosti. Samotný průvodce se skládá z historické části, v níž popisují informace od založení kostela až po současnost. V další sekci se již věnuji popisu vnitřního vybavení. K významnějším objektům připojuji také fotografie, díky které si návštěvníci popisovaný předmět lépe představí a popisovanou problematiku tak lépe pochopí. Pro lepší přehlednost uvádím k většině popisovaného vybavení na úvod také malý přehled nejdůležitějších informací (např. rok výroby, jméno autora...). Pro snadnější orientaci čtenáře v kostele jsem do průvodce zařadil též zmenšený plánec kostela, v němž jsou číselnými údaji zakreslena místa, kde se nachází dané vybavení interiéru. Na tato čísla odkazují také přímo u daných prvků interiéru. Abych docílil větší atraktivity pro turisty jsem do průvodce zařadil také některé zajímavé pověsti vztahující se ke kostelu a další zajímavosti včetně sekce Mukařovský kostel jako filmové místo. V předposlední části čtenář najde seznam kněží mukařovského kostela. Nezapomněl jsem ani na uvedení zdrojového materiálu na poslední straně.

Sestavování konkrétní náplně turistického průvodce jsem konzultoval i s Obecním úřadem Mukařov, který přislíbil tisk i následnou distribuci. Turistický průvodce kostelem Nanebevzetí Panny Marie bude návštěvníkům bezplatně k dispozici v Informačním centru Mukařov (Příčná 11), které se nachází v centru obce, cca 50 metrů od kostela.

5.7 Svatí v kostele Nanebevzetí Panny Marie

sv. Antonín - františkán, proslul zejména svou kazatelskou činností a výukou teologie. Učil, že pokora, chudoba, trpělivost a poslušnost jsou jazyky Ducha sv., kterými svědčíme o Kristu. Živá je řeč, když hovoří skutky. A vždy kladl důraz na potřebu svátosti smíření. Zemřel předčasně v Arcelle u Padovy. Mezi jeho atributy je zařazován kůň, lilie, osel, ryba. Jeho zobrazení bývá také někdy v pozadí doplněno o dítě - malého Ježíše. Většinou je oděn do typického františkánského hábitu.

sv. Františka Římská - ráda pomáhala chudým a žila ve ctnostech, zejména v pokoře a trpělivosti. Po smrti dvou dětí jí za války manžela zmrzčili a odvěkli i syna jako rukojmí. Dávala příklad krajní obětavosti a statečnosti. Většinou bývá zobrazována s andělem, knihou, monstrancí nebo jako řeholnice.

sv. Jan - apoštol a evangelista, pocházel z Betsaidy u Genezaretského jezera v Palestině. Stal se Ježíšovým učedníkem a společně s Petrem byli svědky vzkříšení dcery Jairovy, proměnění Páně i úzkosti v Getsemanech. V Římě byl údajně vhozen do vroucího oleje, ale když mu olej neublížil, byl vypovězen na ostrov Pathmos. Svatý Jan bývá nejčastěji zobrazován s orelem, hadem, kalichem či kotelem.

sv. Karel Boromejský - znám především díky uskutečnění reform tridentského sněmu. Jako 25letý nastoupil na arcibiskupský stolec v Miláně. Žil asketicky, byl rozhodný a nesmírně obětavý. Mimořádně se staral o chudé a nemocné, zvláště v době moru aniž by se sám nakazil. K jeho atributům lze zařadit například kardinálský oděv, eucharistii, provaz kolem krku; kříž, lebku

sv. Jan Křtitel - odešel již v dětském věku do pouště, kde připravoval lid na příchod Mesiáše nekompromisním požadavkem, aby činili pokání. Za věrnost svému poslání položil vlastní život. Jeho individuálními atributy jsou především beránek, kříž, kožešina, křest, řeka, sekera.

sv. Jan Nepomucký - generální vikář, věrně plnil povinnosti vyplývající z jeho církevního postavení leckdy proti vůli krále Václava IV. Za to, že králi odmítl vyzradit zpovědní tajemství byl nakonec umučen k smrti a shozen z Karlova mostu do řeky Vltavy. Z této události je odvozena celá řada jeho atributů, například jazyk, kotva, most, ryba, řeka a 5 hvězd kolem hlavy, díky nimž údajně rybáři našli jeho mrtvé tělo.

sv. Lukáš - evangelista, původně byl lékařem v Antiochii. Jako společník apoštola Pavla se setkal i s dalšími apoštoly a sesbíral a sepsal svědectví o Ježíši Kristu. Mezi jeho atributy patří okřídlený býk, pero, kniha nebo svitek.

sv. Marek - Jeden ze čtyř evangelistů, v jeho jeruzalémském domě se scházeli Ježíšovi učedníci. Zemřel mučednickou smrtí v Alexandrii. Vzhledem k tomu, že jeho evangelium začíná kázáním sv. Jana Křtitele na poušti, je jeho individuálním symbolem lev (někdy okřídlený)

sv. Matouš - apoštol a evangelista, který toto evangelium šířil mezi pohany pravděpodobně v Persii, Etiopii a v oblasti u Černého moře. Všeobecně je křesťany uctíván jako mučedník. Matoušovy atributy jsou především kopí, měšec, sekera, úhelník nebo kniha.

Panna Marie - snoubenka tesaře sv. Josefa a matka Ježíše z Nazareta. K jejím atributům se řadí dítě, dům, meč (zejména v titulu Panny Marie Bolestné), plášť, růže, růženec a další symboly související s její úlohou Panny a Matky i s jejím povýšením na královnu nebes. V malířství a sochařství bývá zobrazována hned v několika titulech, tématech a výjevech. Jedná se zejména o:

- madony - označení pro Pannu Marii s Ježíškem - novorozencem.
- piety - označení pro Pannu Marii s mrtvým Ježíšem.
- Pannu Marii bolestnou - téma, které odkazuje na bolest v osudu jejího syna.
- Nanebevzetí Panny Marie - výjev, kdy byla Ježíšova matka Maria s tělem i duší vzata na nebesa.
- Zvěstování Panny Marie - výjev, kdy se Marii zjevil archanděl Gabriel a oznámil jí, že počne dítě, syna Božího.
- Navštívení Panny Marie - výjev setkání těhotné Panny Marie s rovněž těhotnou příbuznou Alžbětou, budoucí matkou Jana Křtitele.

sv. Terezie z Ávily - Pocházela ze Španělska z Kastilie. Jako mladá vstupila do karmelitánského řádu, který se snažila reformovat. S nezlomným duchem se stala matkou všech bosých karmelitánů. Jejími atributy jsou kniha s psacím brkem, planoucí srdce a typický karmelitánský šat.

sv. Václav - syn přemyslovských knížat Vratislava I. a Drahomíry. Od mládí ho ale většinou vychovávala jeho babička - sv. Ludmila, díky které z Václava vyrostl čestný a spravedlivý panovník. Mezi jeho další ctnosti patřila silná vůle, hluboká zbožnost a mírumilovnost. Svým příkladem vedl lid z vlivů pohanství ke křesťanskému životu. Zaplatil za to životem u dveří kostela ve Staré Boleslavi. Mezi jeho atributy bývá zařazována korouhev či kopí s praporem, orlice, štít a zbroj. Leckdy bývá zobrazován jako kníže na koni.

5.8 Slovníček odborných pojmů

čtvrtec - staročeská míra pro měření objemu (5,85 litru)

epištolní strana - pravá strana při pohledu k presbytáři

evangelní strana - levá strana při pohledu k presbytáři

fiály - čtyřboký jehlan posázený krabi a ukončený křížovou kytkou

hlavní loď - loď uprostřed kostela, určená primárně pro účastníky bohoslužeb

hlavice - architektonické zakončení horní části sloupu/pilíře

chrlič - dekorativní prvek zajišťující odtok vody ze střechy

jeptiška (v architektuře) - trojlaločný obrazec ukončující pruty v lomeném oblouku

kalich - nádoba na víno (v křesťanské liturgii i k jeho proměnu v Kristovu krev)

klenáky - zdobný kámen k vyzdívání klenby

klenební pás - zděný oblouk

krabi - malý dekorativní plastický prvek tvarem připomínající poupě

kružba - gotický prvek k výplni skel (především lomených oblouků)

křížová klenba - typ středověké klenby - vzniká jako průnik dvou vzájemně kolmých válcových nebo lomených ploch

křížové kytky - gotický prvek zdobící vrcholy fiál nebo vimperku

korce - staročeská míra pro měření objemu - především objemu obilí (93,62 litru)

konsekrace kostela - vysvěcení kostela

kyklopské zdivo - nahodilé zdivo (o neuspořádané struktuře)

kůr - vyvýšený prostor v zadní části kostela (určený pro varhany)

makovice - ozdoba na vrcholu věže

mensa - základ (spodní část) oltářů

monstrance - ozdobná schránka patřící k svatému náradí a nádobí oltářů

nadpraží s překladem - architektonický stavební prvek k rovnému zaklenutí otvorů

oltářní skříň (retabulum) - část oltáře stojící nad oltářní mensou, obsahuje sochy, reliéfy či obrazy

oltářní křídla - části oltáře po obou stranách oltářní skříně

ostění - postranní část otvoru ve stěně (např. u oken/dveří)

patronátní právo - soubor práv a povinností patrona ke kostelu

presbytář (kněžiště, chór) - část kostela, kde stojí oltář a odkud se káží bohoslužby (od hlavní lodi většinou oddělena např. schodem)

predela - část oltáře pod retabulem ležící na oltářní mense

polokřížová vazba - vlastní nákres v příloze (viz Plánek 3)

polopilíř - pilíř částečně zapuštěný do zdiva

portál - vstup do významné budovy

prut - kamenné části rozdělující lomený oblouk

pultová střecha - střecha o jedné střešní rovině

sakristie - kostelní místnost umístěná bočně od kněžiště sloužící pro potřeby kněze a ministrantů

sedlová střecha - střecha o 2 střešních rovinách a hřebenu uprostřed, nejběžnější typ střechy

sdužená okna - okno se dvěma nebo více otvory rozdělené mezilehlými sloupky

segmentový oblouk - architektonický stavební prvek k zaklenutí otvorů tvarem výseče oválu

sokl - pata podstavce, zdi

štěrbinové okno - malé úzké okno

tabernákl - skříň v oltáři mezi mensou a retabulem sloužící k uložení liturgických nádob s eucharistií

tympanon - zdobené části štítů budov nebo lomených oblouků

valbová střecha - sedlová střecha, která má místo štítů po obou stranách střešní roviny

věrtel - staročeská míra pro měření objemu - především objemu obilí (5,8225 litru)

vitráže - skleněná mozaiková výplň spojovaná olověnými plíšky z barevných skel

6 Diskuze

V této kapitole se pokusím stručně okomentovat zjištěné výsledky i překážky při tvorbě mé SOČ práce.

Při psaní práce SOČ jsem se potýkal hned s několika problémy. Tím největším byla zřejmě bílá místa v historii Mukařova i kostela. Jedná se především o středověk a novověk cca do třicetileté války. S určitostí je doloženo pouze vypálení Mukařova, ale například o stavu kostela a následné opravě a přestavbě na kamenný kostel (pokud vůbec proběhla) není nikde nic zaznamenáno. Byl kostel vypálen celý, nebo byl švédskými žoldnéry ušetřen? Kdo v té a následující době zastával v Mukařově funkci kněze? Pro toto období se obsah použitých zdrojů různí nebo v dalších dokonce zcela chybí.

Další záhadou pro mne byla totožnost architekta kostela. V žádné z procházených publikací jsem o něm nenašel žádnou zmínku, ale od kolektivu SOkA vím, že by o něm mohla být zmínka v některé z dalších materiálů FU Mukařov (konkr. v knize kostelních účtů, či menší složce různých stavebních spisů). Tyto materiály jsou ale v současné době (zima 2020 - léto 2020) ke studiu nedostupné, neboť se přesouvají do nových prostor SOkA Praha-západ, kde budou k dispozici pravděpodobně až v průběhu letních měsíců (července/srpna).

V jiných ohledech mne již problémy neprovázely nebo jsem je dovedl po konzultaci s místními pamětníky, popřípadě vedoucí SOČ práce zdárně vyřešit.

7 Závěr

Po dokončení vlastní části práce jsem veškeré síly věnoval tvorbě *Průvodce kostelem Nanebevzetí Panny Marie*. Za tímto účelem jsem v interiéru i exteriéru kostela provedl detailní délkové zaměření, které jsem potřeboval pro nákres půdorysu. Plánek kostela je přiložen v příloze, ale využil jsem ho i při tvorbě již zmíněného průvodce, který představuje shrnutí nejdůležitějších událostí z historie, půdorys kostela s vyznačenými prvky interiéru a základní přehled architektury kostela. *Průvodce kostelem Nanebevzetí Panny Marie* bude bezplatně k dostání v blízkém Informačním centru Mukařov, Příčná 11. Věřím, že s lepší orientací v historii i interiéru kostela bude pomáhat nejen místním obyvatelům, ale také návštěvníkům z řad turistů.

Věřím, že moje práce bude přínosná nemálo novými historickými poznatky, doplněným seznamem kněží, i narýsovaným půdorysem kostela. Samotnou vlastní část práce jsem se snažil psát odborným jazykem do té míry, aby nebyl překážkou pro čtenáře, jež se v dané problematice příliš neorientují. To se mi dle mého názoru podařilo i díky vysvětlení náročnějších pojmů ve Slovníčku.

Na úplný závěr chci dodat, že všechny mé počáteční cíle byly, i přes problémy uvedené v kapitole Diskuse, splněny. Pořídil jsem také kvalitní dokumentaci aktuálního stavu kostela a interiéru kostela. Díky tomu, že jsem čerpal informace z velkého množství výše uvedených materiálů, jsem vytvořil ucelený souhrn informací obsahující veškeré informace dané problematiky, který čtenáři jistě rozšíří základní přehled o probíraném tématu. Svou práci jsem se snažil také pro lepší přehlednost pro čtenáře lépe strukturovat, abych usnadnil vyhledávání konkrétních informací z práce. Doufám, že jsem samotnou tvorbou práce přispěl k lepšímu zmapování historie i architektury této velmi zajímavé památky. Byla by jistě škoda, kdyby byla zapomenuta.

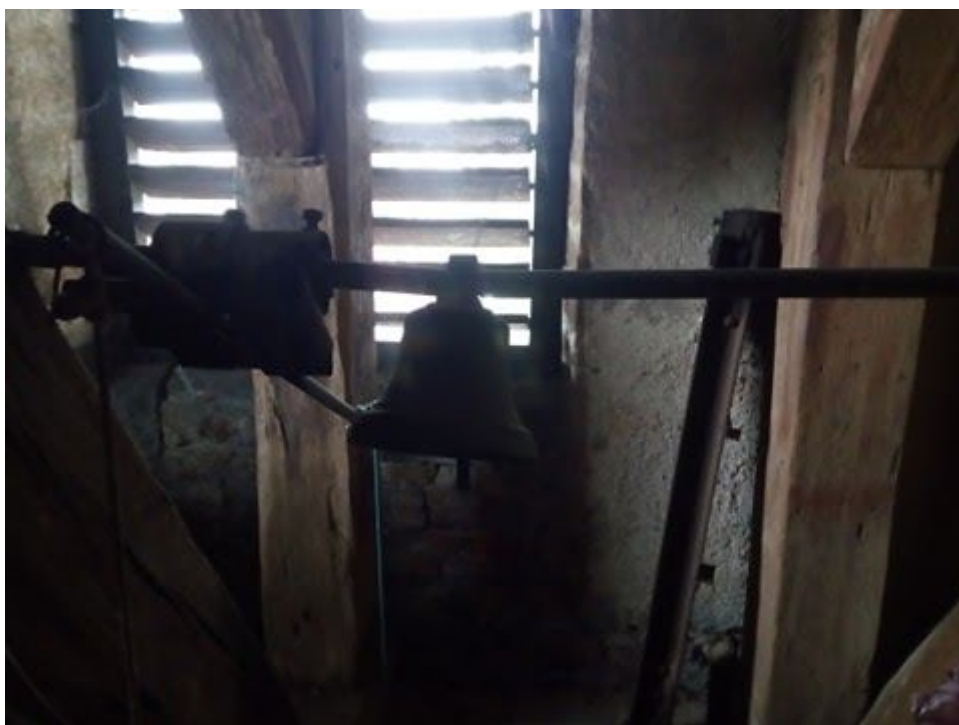
Práce měla ovšem přínos i pro mě. V průběhu jejího sestavování jsem se naučil pracovat s historickým materiálem. Velmi poučný pro mne byl též překlad a následný výtah historických textů ze 17. a 18. století. Během práce jsem si také díky použité literatuře osvojil mnoho pojmů z názvosloví interiéru kostela.

7 Přílohy

Obrázky

1. Hlavní kostelní zvon, který již od roku 1573 vyzvání v Mukařově poledne a klekání

2. Kostelní zvon, umíráček

3. Zobrazení starého kostela cca z roku 1850 a plánek starého kostela ⁵⁶

⁵⁶ Vlastní snímek z Kroniky obce Mukařov

4. Některé obrazy křížové cesty

5. Vitráž se zobrazenou Pannou Marií, levá strana zdi presbytáře v pohledu od lodi

6. Vitráž s magickým božím okem, *střed zdi presbytáře*

7. Vitráž se zobrazeným Janem Křtitelem, *pravá strana zdi presbytáře v pohledu od lodi*

8. Vitráž se zobrazeným sv. Karlem Boromejským, *evangelní strana lodi, 3. okno v pohledu od předsíně*

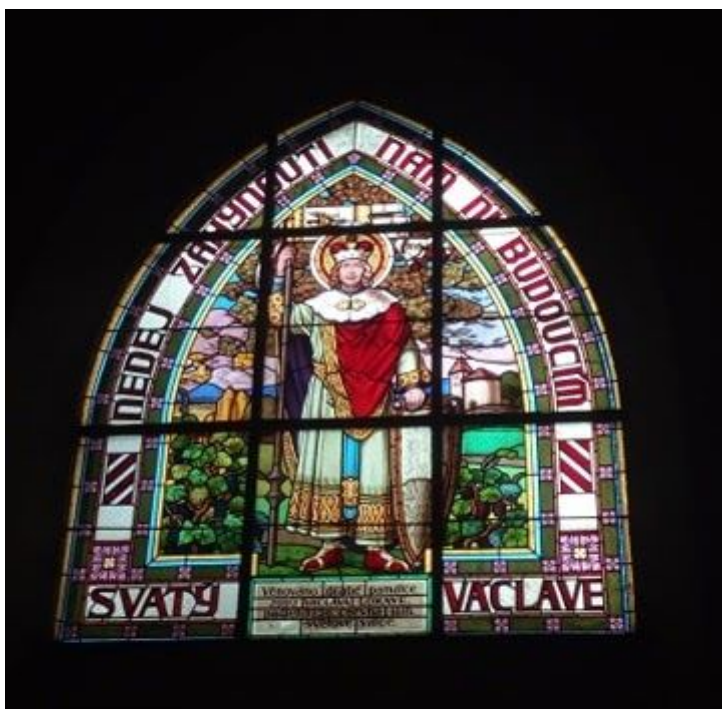

9. Vitráž se zobrazeným sv. Antonínem, *epištolní strana lodi, prostřední okno*

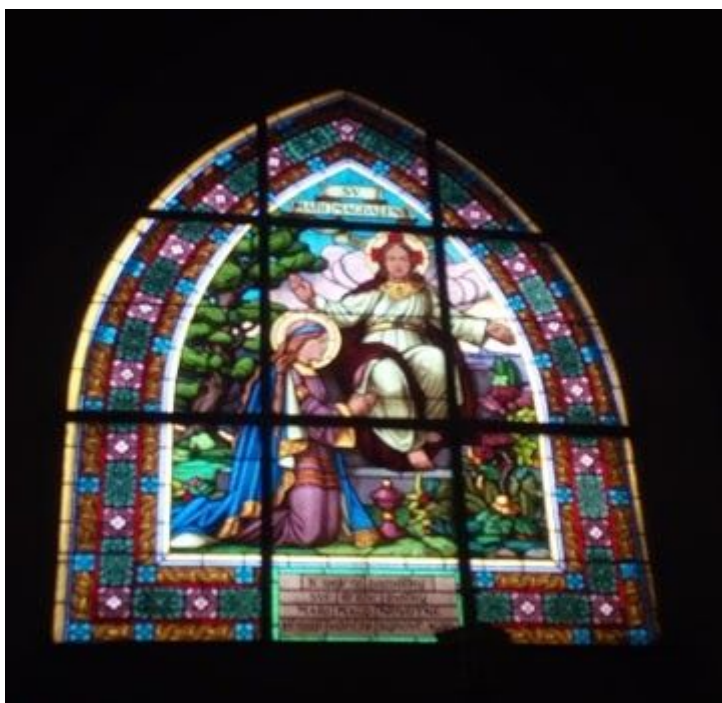

10. Vitráž se zobrazeným sv. Janem Nepomuckým, *epištolní strana lodi, 1. okno v pohledu od předsíně*

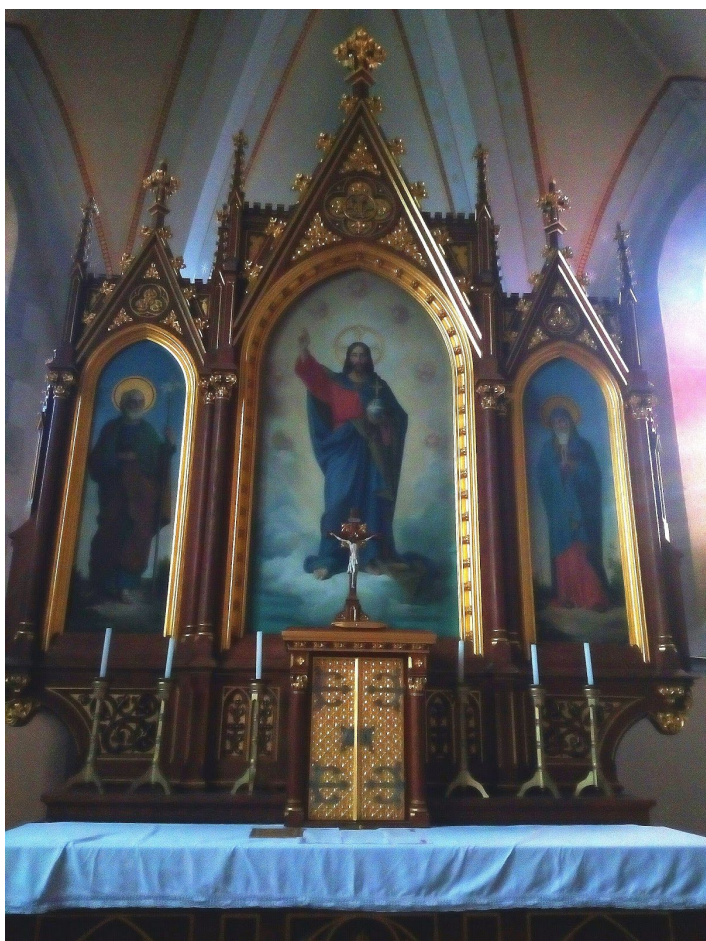
11. Vitráž se zobrazeným sv. Václavem, *evangelní strana lodi, 1. okno v pohledu od předsíně*

12. Vitráž se zobrazenou scénou *Noli me tangere*, *evangelní strana lodi, prostřední okno*

13. Vitráž se zobrazenou sv. Františkou Římskou a Janem Křtitelem, *epištolní strana lodi, první okno v pohledu na presbytář*

14. Hlavní oltář, *střed presbytáře*

15. Pohled do lodi z presbytáře

16. Pohled do lodi od předsíně

17. Chórové lavice, pravá strana presbytáře při pohledu od lodi

18. Boční oltář s Pannou Marií, evangelní strana lodi před vítězným obloukem

19. Boční oltář s ukřižovaným Ježíšem Kristem, epištolní strana lodi před vítězným obloukem

20. Kazatelna, střed evangelní strany lodi

21. Zpovědnice, střed evangelní strany lodi

22. Boží hrob, střed epištolní strany lodi

23. Socha svaté Terezie, předsíň

24. Portál kostela, v pravé části kříž s ukřižovaným Ježíšem Kristem

25. Celkový pohled na kostel z mukařovského hřbitova

26. Celkový pohled na kostel z Tyršovy ulice

27. Celkový pohled na kostel z Tyršovy ulice v zimě

28. Budova mukařovské fary

29. Mukařovský hřbitov, v levé části kříž s ukřižovaným Ježíšem Kristem, horní část hřbitova

30. Hrob některých mukařovských farářů, *hřbitov Mukařov*

Soupisy

SOUPIS KNĚŽÍ

zastávající funkci v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově.

---FARNÍ KOSTEL---

?	- 1372	František (Franco) ⁵⁷
1372	- 1394	Drzek (Drzko) ⁵⁸
1394	- 1398	Zdeněk ze Sosně
1398	- 1402	Matěj ⁵⁹
1402	- 1409	Jan řečený Hus z Boru
1409	- ?	Petr Oltárník u sv. Havla v Praze
?	- 1620	David Galli ze Žlutice ⁶⁰

---LOKÁLIE---

1786	- 1796	František Láska ⁶¹
1796	- 1796	Tomáš Mikovec
1796	- 1798	Martin Datel
1798	- 1807	Laurus Terme
1807	- 1808	Longinus Fischer ⁶²
1808	- 1817	Ignác Kuffner, Jos. Paule ⁶³
1817	- ?	Frant. Jos. Olisch
?	- 1829	Jos. Paule
1829	- 1854	Vinc. Brabec

⁵⁷ **František (Franco)** - (†1372)

⁵⁸ **Drzek (Drzko)** - dosazen pány z Klučova

⁵⁹ **Matěj** - dosazen markrabětem Prokopem

⁶⁰ **David Galli ze Žlutice** - poslední utrakvistický farář, 1620 odvolán

⁶¹ **František Láska** - kněz ze zrušeného kláštera sv. Jana pod Skalou

⁶² **Longinus Fischer** - františkán - již po šesti měsících se vrátil do kláštera

⁶³ **Ignác Kuffner, Jos. Paule** - děkanem v Kouřimi

1854 - 1857 Jos. Jerie

---FARNÍ KOSTEL---

1854	- 1857	Jos. Jerie
1857	- 1873	Martin Beber ⁶⁴
1873	- 1885	Jos. Pracner ⁶⁵
1885	- 1888	Jos. Slavík ⁶⁶
1888	- 1896	Václav Vlček ⁶⁷
1897	- 1907	Jan Hermach ⁶⁸
1907	- 1919	František Kubiček ⁶⁹
1919	- 1925	Václav Bartoš ⁷⁰
1926	- 1938	Leopold Risspler ⁷¹

⁶⁴ **Martin Beber** - po vážné nemoci do Prahy

⁶⁵ **Josef Pracner** - 1885 umírá na souchotiny

⁶⁶ **Josef Slavík** - 1884- 1885 farářem v Úžicích

⁶⁷ **Václav Vlček** (†3. 5. 1896) - vysvěcen

knězem 31.7. 1867 v Praze, kaplanem v

Tachlovicích, 15 let farářem v Zamlekově

(dnes Zavlekov, okr. Klatovy) zemřel na zánět

pobříšnice - po jeho neočekávané smrti

nejdříve vypomáhá s bohoslužbami duchovní

správa z Hradešína, dále administrátoři Jan

Beneš, ložanský kaplan a pan Pazderka

⁶⁸ **Jan Hermach** (*12.10.1865) - investován na

muk. faru 18.2.1897 (předtím farář v

Michaelsbergu u Mariánských Lázní), od 1907

farářem v Křečovicích u Benešova

⁶⁹ **František Kubiček** (*8. 7. 1863) vysvěcen

8.7. 1883 v Praze, 3 roky kaplanem v

Kralovicích, administrátorem v Kozojedech

(okr. Plz. sever), farářem v Dolní Bělé, 1910

účast na pouti do svatě země

⁷⁰ **Václav Bartoš** (*29. 2. 1857,

Buštěhrad, †13. 10. 1925)-15. 7. 1884

vysvěcen knězem, farář v Nových Hamrech,

12 let v Milíkově u Chebu, 1924 raněn mrtvicí,

1925 umírá

⁷¹ **Leopold Risspler** - kaplan v Postupicích, v

Mukařově nejdříve administrátorem při

Bartošově nemoci

1938 – 1941	Rudolf Wagenknecht ⁷²
1941 – 1994	Josef Súra ⁷³
1994 – 1996	Karel Mendel ⁷⁴
1996 – 2002	ThMgr. Paweł Adam Dębek
2002 – 2005	Ing. Mgr. Petr Bouška
2005 – 2009	Lukáš Buchta

---FILIÁLNÍ KOSTEL---

2009 – současnost   Mgr. Konstantin Petr Mikolajek ⁷⁵

1. Soupis kněží mukařovského kostela

⁷² **Rudolf Wagenknecht** - 1941 do penze (v Mukařově zůstal do dubna 1942, pak stěhování do Hrádku u Sušice)

⁷³ **Josef Súra** (*27. 8. 1911, Stránka, †29. 1. 1994, Mukařov) farářem v Oseku u Rokycan - hrob v Mukařově. (Soupis 1)

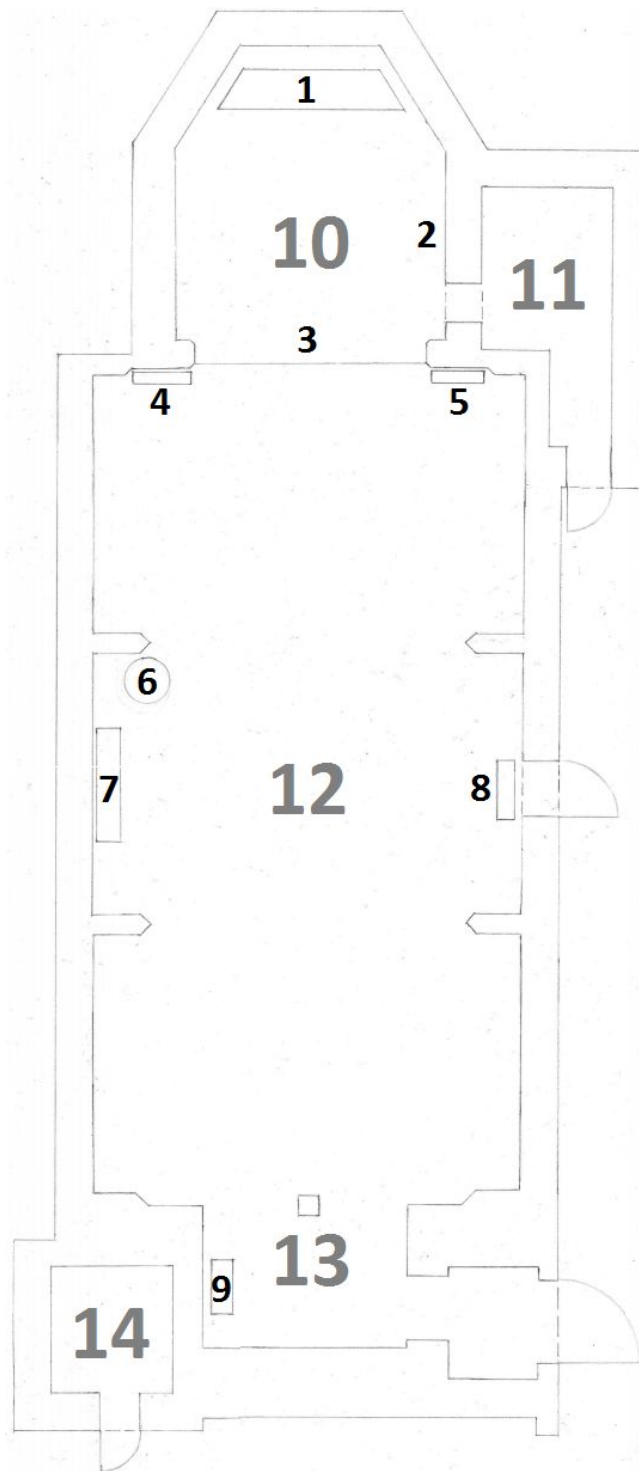
⁷⁴ **Karel Mendl** (*11. 7. 1914, †6. 1. 2001), kanovníkem v Karlštejně - hrob v Mukařově. (Soupis 1)

⁷⁵ **P. Mgr. Konstantin Petr Mikolajek**

O.Praem - studoval teologii v Praze
29. 6. 2000 vysvěcen knězem na Strahově
2000 - 2001 kaplanem v Milevsku, 2001- 2009 farářem v Hodušíně a v Nadějkově

Část seznamu kněží převzata se souhlasem ze stránek Římskokatolické farnosti Říčany (<http://urad.ricany.cz/farnost/mukarov/>), část soupisu (především z 20. století) a informace o kněžích zjištěna z mukařovské farní kroniky a ověřena pamětníky.

Plánky

VNITŘNÍ VYBAVENÍ

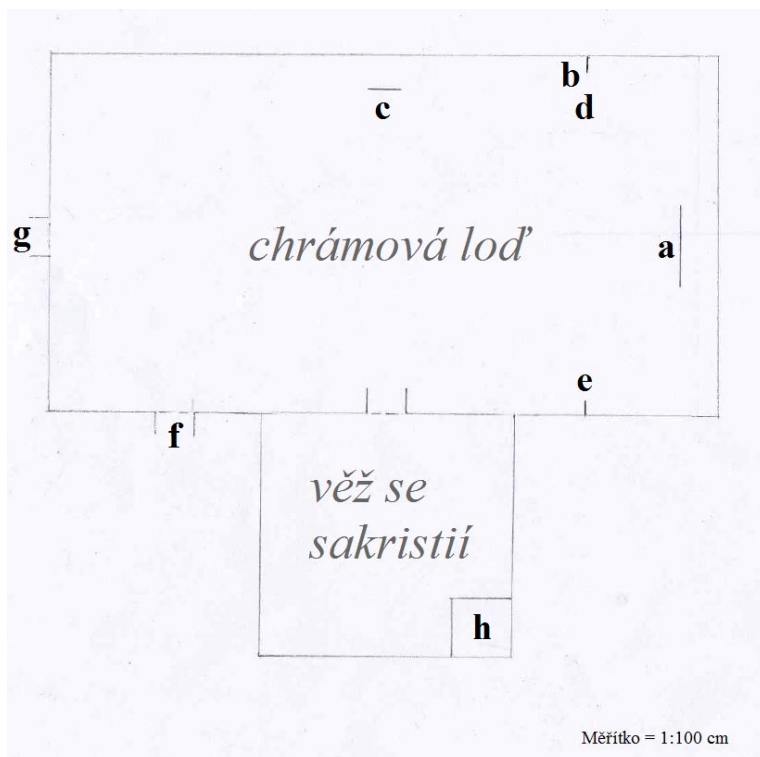
1. Hlavní oltář
2. Chórové lavice
3. Obětní stůl
4. Boční oltář na evangelní straně kostela
5. Boční oltář na epištolní straně kostela
6. Kazatelna
7. Zpovědnice
8. Boží hrob
9. Socha sv. Terezie

ČÁSTI KOSTELA

10. Presbytář
11. Sakristie
12. Lod' kostela
13. I. patro = Předsíň (nartex)
II. patro = Kůr (chór)
14. Věž

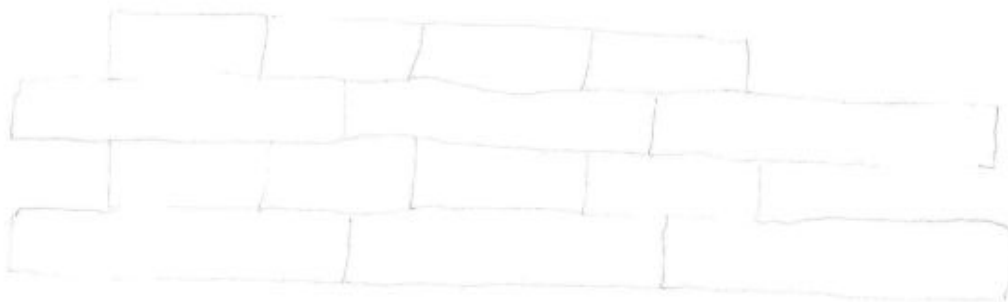
1. Plánek mukařovského kostela, vlastní dílo.

- a) hlavní oltář
- b) kazatelna
- c) boční oltář sv. Jana Nepomuckého
- d, e) sloupy, které nesly cihlové klenutí
- f) původní gotické dveře
- g) hlavní dveře z pozdější doby
- h) hrobka (délka 150 cm, nalezeny ostatky 2 kněží)

2. Plánek starého kostela ⁷⁶

Polokřížová vazba

3. Nákres polokřížové vazby zdiva ⁷⁷

⁷⁶ Vlastní dílo - přerýsováno z farní kroniky FU Mukařov.

⁷⁷ Vlastní dílo

Tabulky

Pro lepší orientaci v historii kostelů v Mukařově přikládám tabulku shrnující všechny významné události i s jejich letopočty.

LETOPOČET	UDÁLOST
1372	První písemná zmínka
cca 1419 ?	Kostel husitským (poté protestantským)
1620	Odvolán poslední utrakvistický farář David Galli ze Žlutice (kostel katolickým)
1624	Zánik samostatné mukařovské farnosti (kostel připojen k černokostelecké farnosti)
1645	Mukařov i s kostelem vypálen Švédy
24. 5. 1790	Zřízena mukařovská lokálie
1855	Mukařovská lokálie povýšena na faru
17. 5. 1888	Starý kostel uzavřen
1890	Počátek stavby nového kostela
13. 8. 1893	Dokončení stavby, slavnostní konsekrace
1931	Výmalba kostela
1932	Elektrifikace kostela
3. 5. 1958	Kostel zapsán na seznam kulturních památek
2009	Zánik samostatné mukařovské farnosti (kostel připojen k říčanské farnosti)

1. Tabulka dat z historie mukařovského kostela

Seznam citovaných informačních zdrojů

Všechny zdroje použité pro psaní SOČ práce jsem pro přehlednost rozdělil do několika skupin:

Internetové zdroje

Konkrétní datum, kdy jsem z daného zdroje čerpal je ke každé informaci uvedeny v poznámkách pod čarou.

- <http://www.mukarov.cz/turisticke-informace-a-historie/nase-pametihodnosti/kostel-charita-a-pout.htm>
- <http://urad.ricany.cz/farnost/mukarov/>
- [https://cs.wikipedia.org/wiki/Tehov_\(hrad\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Tehov_(hrad))
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostkové_z_Postupic
- [https://cs.wikipedia.org/wiki/Mukařov_\(okres_Praha-východ\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Mukařov_(okres_Praha-východ))
- <http://www.kna.cz/ctenarsky-koutek/svata-marie-magdalska-magdalenamagda-svatek-227.html>
- <http://catholica.cz/?id=3183>
- <http://www.stezky.info/naucnestecky/ns-mukarov-zernovka.htm>
- http://archiv-mukarov-sko.cz/cl_stezka_na_zernovku_u_piva.htm
- <https://mapy.cz/?source=base&id=2083689>
- <http://www.martinholicky.com/panovabrezina/>
- <https://epochaplus.cz/panova-brezina-odvazite-se-navstivit-strasidelny-les-ve-strednich-cechach/>
- <https://pamatkovykatalog.cz/?legalState=150050&mode=parametric&indexId=38089%2F2-4136&action=legalState&presenter=LegalStatesResults>
- <http://www.kralovskacesta.cz/cs/texty/svetci/panna-marie.html>
- [https://cs.wikipedia.org/wiki/Tehov_\(hrad\)#/media/File:Tehov\(u_Říčan\)_-_areál_čp._46_-_prostor_zaniklého_středověkého_hradu_\(3\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Tehov_(hrad)#/media/File:Tehov(u_Říčan)_-_areál_čp._46_-_prostor_zaniklého_středověkého_hradu_(3).jpg)
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Varhany>

Novinové články

Konkrétní datum vydání je ke každé informaci uvedeno v poznámkách pod čarou.

- <https://www.novinky.cz/cestovani/tipy-na-vylety/215525-mukarov-po-stopach-slavnych-obyvatel.html>
- <https://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi/2018-06-26-strasidelny-les-panova-brezina-tajemne-misto-s-desivou-povesti-42131>
- <http://vasak.bigblogger.lidovky.cz/c/412915/Mukarov-a-kardinal-Beran.html>
- Mukařov-sko, občasník pro Mukařov, Srbín a Žernovku - vydání léto 2018
- Obecní zpravodaj pro Mukařov, Srbín a Žernovku - vydání: březen/duben 2018

Knižní literatura

Konkrétní stany knih či publikací, ze kterých jsem čerpal jsou ke každé informaci uvedeny v poznámkách pod čarou.

- REMEŠOVÁ, Věra. *Ikografie a atributy svatých*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1990. Teologické studie (Ústřední církevní nakladatelství).
- STAŇKOVÁ, Jaroslava a Josef PECHAR. *Tisíciletý vývoj architektury*. 2. přeprac. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1979. Polytechnická knihnice (SNTL).
- ŽILKOVÁ, Markéta. *Filiální kostely Římskokatolické farnosti Říčany u Prahy.*, Praha 2013
- JURÁKOVÁ, Klára Magdaléna. *Dějiny Kongregace sester sv. Hedviky v Mukařově*, Olomouc 2016
- ŠEFCŮ, Ondřej. *Architektura: lexikon architektonických prvků a stavebního řemesla*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3120-9.
- ŠIDLOVSKÝ, Evermod Gejza. *Svět liturgie: slovník základní církevní terminologie*. Praha: Fénix, 1991.
- HEROUT, Jaroslav. *Slabikář návštěvníků památek*. 2., dopl. vyd. Praha: Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje ve spolupráci s Propagační tvorbou Praha, 1980.
- HEROUT, Jaroslav. *Staletí kolem nás: přehled stavebních slohů*. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-389-5.
- HÁJEK, Václav. *Architektura: klíč k architektonickým slohům*. Praha: Grada, 2000. Stavitel. ISBN 80-7169-722-2.
- EMLER, Josef. *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae*. Pragae: Typis Gregerianis, 1882.
- ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ a František PARKAN. *Dějepis pro gymnázia a střední školy*. 2. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7235-430-6.
- Mukařovská farní kronika 1836 - 1947
- Kronika obce Mukařov